

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

III. De voto paupertatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40105

TRACTATUS TERTIVS. DE VOTO PAUPER- TATIS.

CAPVT PRIMVM.

*Votum paupertatis, Euangelica perfectionis est fun-
damentum.*

Matth. 5. 3.

*In regul.
brennar in-
terrog. 205.*

*Vita Chri-
sti & mors
paupertatis
fuere
speculum.*

BEATI pauperes spiritu, quoni-
am ipsorum est regnum caelorum.
Ab his verbis egregiū illum ser-
monem in monte, nec non octo
illas beatitudines, Redemptor
noster Iesus Christus est exorsus. Tame-
si vero nonnulli Doctores & Patres de hu-
militate verba illa exponunt, alii tamen,
nec sine fundamento, de voluntaria pau-
pertate, ac praesertim de illa, quam nos
Religiosi profitemur, eadem intelligunt:
& hoc in sensu, qui etiam Sancti Basilii &
aliorum non paucorum Patrum est, ea
nos accipiemus. Et sanè, non exigua hu-
ius paupertatis spiritus laus & commen-
datio est, quod ab ea Saluator noster Iesus
illustrem illum sermonem sic auspiciatus,
eamque ut omnium beatitudinem pri-
mam & principem statuèrit. Attamen
maior eius laus est, quod hanc ipse toto
vitae tempore opere & exemplo nos edo-
cuerit. Hæc quippe prima fuit lectio, quam,
dum nasceretur, magnus ille magister de
cathedra illa praesepii nobis praelegit. Hoc
siquidem nos docet illud stabulum, hoc
panniculi illi viles, hoc quod sceno & ani-
malium haliu opus habuerit, ut tegeteretur
& calefieret. Hæc item postrema eius le-
ctio fuit, quam quo profundius mentibus
nostris imprimeret, magis nobis commen-
daret, in aha illa cathedra erucis praelegit,
utpote totus nudus, & in tanta paupertate
moriens, ut etiam, quo iam defunctus
sepeliretur, ei collatitia necesse fuerit pe-

cunia sindonem, cui inuolueretur coeme-
re. Ecquænam maior hæc esse daturque pau-
pertas possit? Quale autem vitæ principiu
fuit & finis, talis fuit & reliqua illius series;
quia ne denarium quidem habuit, ad tri-
burum quod perebatur, soluendum, ut
nec domum, in quam post laborem se se
reciperet, & ubi Pascha cum discipulis suis
manducaret: quia omnia ei commodato
dari debebant. Vnde etiam de se ipse ait:
*Vulpes fouens habens, & volucres caeli nu-
dos. filius autem hominis non habet, ubi ca-
pus reclinet.* Quia scilicet mundi Redem-
ptor in perfectionis Euangelicæ fundamē-
tum ponere paupertatem volebat (Si cui
perfellus esse, vnde, vnde qua habes, & de
pauperibus) hinc etiam exemplo ipse suo
ita confirmare, asserere, & constabile vo-
luit.

Atque hinc etiam videre est, quam
isthoc paupertatis fundamentum Eccle-
siae Christianæ, iam inde ab eius exordio
& in itis, profunde impressum fuerit, sicut
in actis Apostolorum legimus; neque e-
nim tunc inter fideles locum habebant,
Meum aut Tuum; sed omnia illis erant
in communi. Qui enim domos aut hæ-
reditates, aut alias quaslibet possessiones
habebant, eas diuendebant, & redactum
inde pretium ante Apostolorum pedes
ponebant, atque ex eo deinde vneuique prout
opus habebat viritum diuidebatur. Notat
hoc loco curiosè & solerter Hieronymus,
ideo fideles pretium ante pedes Apostolo-
rum

rum ponere solitos, ut ostenderent pecunias esse calcandas, contemnendas, & sub pedibus proterendas. Quin imo S. Cyprianus, Basilus, & idem Hieronymus, & alij docent, fideles passim tunc paupertatis votum facere consuevisse. Idque probant & colligunt e castigatione illa Ananiae & Sapphirae, qui quia pretij ex hereditate sua redacti partem absconderunt, & subitanea morte mendacium suum luerunt. E quo colligere est, voti reos ipsos fuisse; nisi enim votum violassent, tam graui supplicio digni non videbantur.

Hanc itaque doctrinam diuinam secuta Ecclesia, sancti item Patres, atque adeo omnes Religiosorum Ordinum fundatores votum paupertatis, & necessarium & firmissimum Religionis fundamentum ponunt. Vnde praesca hanc doctrinam secutus Beatus Pater noster, de paupertate agere incipiens, sic loquitur: *Paupertas ut murus Religionis firmus, diligenda, & in sua puritate conseruanda est, quantum diuina gratia aspirante fieri potest.* Paupertas ergo Religionis cum murus est, tum fundamentum: plane aliter atque in mundo hoc aestimari solent, in quo maiora-tuum, & statum fundamentum est opulenta & diuitiarum. Contra vero fit hic, nam status Religiosi, nec non altitudinis perfectionis fundamentum, est paupertas, quia, ut aedificium quod construere debemus, protus aliud est & discrepat ab aedificiis huius mundi, ita & fundamentum eius diuersum est.

Hoc nos etiam Christus Dominus per parabolas illas Evangelicas docere voluit, dicens: *Quis ex vobis volens turrim aedificare, non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum, ne postquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes incipiant illudere ei dicentes, Quia hic homo cepit aedificare, & non potuit consummare? Aut quis Rex iturus committere cum alio bellum aduersus alium Regem, non prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente, lega-*

tionem mittens rogat ea quae patui sunt. E quibus comparationibus concludit & infert: *Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus.* Significat ergo, sicut ad bellum gerendum numerosus exercitus, sicut ad aedificandum magna pecuniarum vis requiritur, ita ad aedificium & militiam spiritualem, ante omnia paupertatem, & omnium rerum mundanarum despoliationem desiderari. Hinc locum hunc declarans S. Augustinus, per turris huius Evangelicae constructionem, vitae Christianae perfectionem ait designari: sumptus vero & pecunias ad aedificationem eius requisitas, esse ut quis rebus omnibus terrenis renuntiet hoc enim si fecerit, liberior, & minus impeditus est ad Deo seruiendum, & a daemone, hostis sui, insidiis & insultu securior, eo quod minus habeat eorum per quae ipsum oppugnare & impetere valeat.

S. Hieronymus & S. Gregorius, hoc ipsum tractantes, in mundum venisse nos aiunt, ut cum daemone, qui protus nudus est, nec quidquam de hoc mundo possidet, pugnaremus: vnde necesse est, ut & ipsi nos ab omnibus rebus mundi denudemus, ut cum ipso conflagere possimus. *Nam qui oneratus vestibus cum nudo luctatur, citius ad terram deiecitur, quia habet unde reneatur, & ab aduersario affligatur solo. Vis firmiter & viriliter cum diabolo dimicare? Vestimenta proice, ab omni re terrena te despolia, ne a daemone aliquid inueniente quod apprehendat, prostratus succumbas. Quid enim sunt terrena omnia, nisi quaedam corporis indumenta? qui plura possidet, citius vincitur; quia plura habet, quibus daemone comprehensis, ipsum ad terram deiiciat.* Rogat Chrysostomus, quid causae sit, cur in primitiua Ecclesia tanta feruor, modernorum autem tantus tepor & remissio? Causam esse dicit, quod tunc cum diabolo pugnaturi, nudi in arenam descenderent, ab omnibus sese rebus, bonis & facultatibus denudando: modo autem procedunt, beneficiis, possessionibus, &

Turris Evangelica perfectionis est vita Christiana.

Apud Eusebium de morte Hieronymi Greg. Hom. 32.

Super illud Act. 2. Ep. appositae sunt in die illa. Cur primae Christianae fuerint seruida,

honoribus vestiti: hæc autem indumenta magno illis impedimento sunt, & obstaculo. Hanc igitur ob causam diuitis renuntiamus, & omnia quæ mundi sunt, à nobis abdicemus, ut ita liberi, expediti, deonustique melius cum demone decertare, & Christum sequi possint. *Deinde athleta fortius dimicat, nãator exiit ut flumem transiret, & non accedens sarcinulis bene cursum.*

Quapropter primum, quod in Religione concepimus votum, est paupertas, quoniam ea omnium aliorum est fundamentum.

1. Tim. 6. 10. Paupertas est radix omnium virtutum.

Sicut enim Apostolus omnium malorum radicem esse ait cupiditatem, ita omnium bonorum & virtutum radix & fundamentum est paupertas. Vnde S. Ambrosius, *Ut verum facultate instrumenta sunt omnium virtutum: quia cui pecunia suppetit, is modos & vias inuenit, ut quæcumque vitia & peccata mentis concepti, opere ipso ea exequatur: sic charum abnegatio propter Christum, generatrix est, nutritrixque omnium virtutum.* Et si id erit, si peccatorum singulas disinteramus. De humilitate quidem ait S. Gregorius, *Paupertas bonis mentibus solet esse custodia, conseruatioque humilitatis.* Castitatis autem conseruanda, quam inefficax medium paupertas, & cum in viduæ sustinuit austeritas sit, in aperto est, ac nemini non notissimum. Id ipsum quoque de abstinentia & temperantia dicendum. Pari modo de virtutibus reliquis disputare possemus.

Familia- tis fons. Lib. 21. c. 12. Moral. lib. 26. c. 24. Castitatis custos.

Hinc non immerito sancti Petrus paupertatem vocant virtutum curatorem modo quidem custodem & si agendam modo matrem. Postremo hoc nomine eam in Constitutionibus vitauit B. P. Noster, *Delegant, inquit, omnes paupertatem se matrem.* Ipsa namque, ceu bona & vera mater, virtutes cæteras in animabus nostris progignit, nutrit & conseruat: ipsa quoque est, quæ disciplinam Religiosam in flore & vigore conseruat. Vnde etiam videmus, Religiones quæ à primæua sua paupertate descuerunt, à Religionis integritate descisse, & esse ceu filios matri dissimiles & degeneres. Quamobrem erga sanctam

Mater virtutum est S. Ignatio. p. 3. Constit. c. 1. §. 25. Summarij. Conseruatricis disciplina Religiosa.

hanc paupertatem, velut erga matrem carissimam afficiamur, idque non qualicumque & vulgari quodam amore, sed intenso, tenero & essentiali, & appreciativo. Vnde etiam B. Franciscus paupertatem, dominam suam appellare non dubitauit, itaque in Regula Monialium S. Clare sic loquitur, *Obligamur ad dominam nostram sanctissimam paupertatem.* *Idem autem motus in meo est, in bono officio, in cuius dignitate meum est, in bono officio, in cuius dignitate meum est.*

hanc paupertatem, velut erga matrem carissimam afficiamur, idque non qualicumque & vulgari quodam amore, sed intenso, tenero & essentiali, & appreciativo. Vnde etiam B. Franciscus paupertatem, dominam suam appellare non dubitauit, itaque in Regula Monialium S. Clare sic loquitur, *Obligamur ad dominam nostram sanctissimam paupertatem.*

Dominam suam appellat S. Franciscus in Regula Monialium S. Clare sic loquitur.

Idem autem motus in meo est, in bono officio, in cuius dignitate meum est, in bono officio, in cuius dignitate meum est.

CAPITULUM II

De incomparabili premio, quo pauperes spiritum Deo Opt.

Max. donatur.

Adolecens ille Euangelicus, ad perfectionem aspirans, itaque exacta mandatorum legis obseruatio, satis contentus, postquam à Christo audiuisset, perfectus esse vellet, videret in iuueni, qui post se habet, se perdit, erga eum ad eandem desiderans deesse: defecit enim videlicet sumptus, ad illam perfectionem Euangelicam, cuius aditum dicitur necessarium. Ne inquit id ipsum, etiam nobis contingat, sed animus & vires, ad omnia quæ in mundo sunt deserenda, omniaque generosa mente proculecanda, suppetantia, nos totos nosse, Christus ingens illud premium quod propterea consecuturi sumus, ob oculos nobis ponit. *Beatus inquit, pauperes spiritum, quoniam ipsorum est regnum celorum.* Vnde numquam qualis & æquivalens iura sit commutatio, si omnia, quæ in terra sunt, pro regni celestis comparatione tradantur: & num prudens fuerit, sit mercator ille, qui omnia sua abdidit, & impendit ad thesaurum hyppo comparandum? Acute imprimis nocet S. Bernardus, *Christum de hac beatitudine non esse locum, aduentum.*

1. Tim. 6. 10.

Matth. 19.

Matth. 19.

Matth. 19.

Serm. 4. de aduentu.

entium, in futuro, ut de aliis, ipse dicitur
 sed in presenti, ipse dicitur regnum
 regnum. Iam tum ergo regnum celorum tuum
 est, esto id nondum tibi traditum dona-
 tum tibi, quia ipsum mundi rebus, quas
 deseruisti, comparasti. Quomodo modum
 editum aureos pro vase auro, vel
 gemma pretiosas, quam venditor adhuc
 domi suae habet, per soluas, illa iam tum
 re ipsa tua est, esto nondum tibi eam ven-
 ditor tradiderit, quod gre tuum tibi eomeris
 pari modo regnum celorum iam tum ad
 pauperem spiritus spectat, quod ipse id om-
 ni eo quod possidebat emerit: Simile est
 regnum celorum homini negotiatori, qui
 renit bonis maris, qui in mare alicuius bo-
 nae praedictae, magis dicitur, quod dicitur
 omnia quae habuit, et emit eam. Itaque sicut
 ille margaritam pretiosam facit suam, au-
 ro suo pro ea dato, ita regnum celorum
 fecisti tuum, quia omnibus quae habebas,
 illud comparasti.

Ac non hic promissum Christi fiant, lon-
 ge namque phara pauperibus subsistat pro-
 misit. Aliquid de ergo regno celorum ma-
 ius aut dignius haberi poterit. Potest in
 celo namque quaedam sunt praeminentia,
 sicut etiam hic in terra dicitur sunt
 generosorum militum, haec de praemia
 Magnam ergo pauperibus spirituum praes-
 eminentiam & praerogativam praereli-
 quis omnibus beatis spondet. Postquam
 adolescens ille, qui factus est tibi vis remi-
 tere tunc eum nolebat, iam ab illis dixit
 setque Redemptor, Amen dico vobis, quod
 dices difficile intrabit in regnum celorum,
 ecce tibi Petrus, reliquos autem in nomine
 mine in medium prostravit, & ait: Etce nos
 reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid
 ergo erit nobis? Quibus Dominus in hoc
 respondit, Amen dico vobis, quod vos secuti
 estis me, in regeneratione cum sederit filius
 hominis in sede maiestatis suae, sedebitis &
 vos super sedes duodecim, iudicantes duo-
 decim Tribus Israel. Declarant hoc loco
 sancti Patres, isthanc dignitatem & praero-
 gativam generaliter de omnibus iis intel-
 ligi, qui Apostolorum in statu paupertatis,
 per vota confirmato, erunt imitatores: vsi

sunt Religiosi, modo in Dei gratia ex hac
 vita decedant. Docent ergo illam omnibus
 his praeminentiam & dignitatem dan-
 dam, quod in vniuersalis iudicij die, ante
 diuinum tribunal astabunt, tunc ut iudi-
 centur, cum ut vna cum Christo Iudice sint
 assessores, & vt tales, illius sententiam ra-
 tam habeant & confirment. Ita id expres-
 sis verbis docent S. Augustinus, Beda, Gre-
 gorius Magnus, & ad hoc propositum ad-
 terunt illud Isaie, Dominus ad iudicium
 ventus cum senibus populi sui, & principi-
 bus eius. Nec non illud Salomonis in Pro-
 uerbis, loquens de Ecclesiae sponso, No-
 bilis in parvis principibus, quando sederit cum
 senatoribus iustitiae. Hos quippe esse dicunt
 principes, vna cum Christo mundum iu-
 dicaturos, & senes & senatores, qui cum
 sponso Ecclesiae, id est Christo, in supremo
 iudicij die, in tribunalibus considebunt.
 Nonnulli quidem dignitatem hanc etiam
 ad omnes omnino sanctos canonizatos
 extendere volunt, at communis opinio,
 quam D. Thomas sequitur, est, dignitate
 hac solum donandos illos, qui paupertatis
 statum professi fuerint, ceteri alioquin Di-
 uorum catalogo ascripti non sint. Et
 multas adferunt Theologi ac Patres ratio-
 nes, & congruentias, easque non contem-
 nendas, cum hae praeminentia potius do-
 nentur iis, qui hanc voluntariam pauper-
 tatem professi sunt, quam reliqui beati.
 Quocirca conuenienter admodum cum
 Propheta hic exclamat S. Gregorius, Ni-
 mis honorati sunt amici tui Deus, nimis
 confortatus est principatus eorum. Id est,
 Benedictio, & laus & honor fiet tibi Do-
 mine, qui amicos tuos ita honoras, ac pre-
 ferim eos, qui voluntariam propter nomen
 tuum paupertatem professi sunt. Neque
 enim satis tibi est, regnum celorum iis
 dare, sed etiam illustres & inelytos Prin-
 cipes eos ibidem facis, vt vniuersales
 tecum mundi totius
 sint iudices.

Epist. 89. ad
 Hilarium.
 Homil. in
 nat. de S.
 Benedicti.
 Lib. 10. Mo-
 ral. c. vlt.
 Isa. 3. 14.
 Prover. 31.
 25.

Soli pau-
 peratis con-
 to obstricti
 putantur
 iudicaturi.

psal. 138. 17.

CA.

CAPVT III.

*Non solum in altera vita, ve-
rum etiam in hac, pauperes
spiritu remuneratur
Deus.*

NE vero existimes præmium totum
in alteram vitam tibi reservari, solu-
tionemque non nisi ad creditum, & post
longum tempus soluendam tibi assignari,
cum tamen tu prompta pecunia emas; no-
ris, non in altera vita solum, sed & in hac
pauperes spiritu à Deo remunerari solere,
& quidem magno cum proventu, & quam
amplissime. Nam, quia nos homines ita
proprium lucrum spectamus, & commo-
do visibili & præsentì adeo mouemur, vt,
nisi ipsum appareat, animo cadere aut lan-
guere videamur; propterea tenuitati infir-
mitatque nostræ Dominus condescendit,
& ne quidem in hac vita eos, qui omnibus
propter nomen eius renuntiant, carere
præmio voluit: vnde post priorem spon-

*Matth. 19.
29.* sionem illico subnectit: *Et omnis qui reli-
querit domum, vel fratres, aut sorores, aut
patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios,
aut agros propter nomen meum, centuplum*

Centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Cen-
tuplum porro quod accipiet, tam de acce-
ptione in hac vita, quam de altera futuro
danda intelligendum est. Ita namque id
ipse Dominus apud S. Marcum declara-
rat: *Accipiet, inquit, centies tantum nunc*

*Marc. 10.
30.* *in tempore hoc, & in sæculo futuro vitam*

Luc. 18. 30. *æternam.* Quod propter Christi pauper-
tatem vltionem assumpseris, non modo
postea vitæ perpetuæ præmium & coro-
nam, verum etiam in hac vita centuplum
recipies.

*Lib. 3. in
M. 116.* S. Hieronymus vero illud *centies tan-
tum*, de bonis spiritualibus intelligi debe-
re vult: *Qui carnalia pro Salvatore dimi-*

*serit spiritualia recipiet, quia comparatio. Centuplum
ne est merito sui ita erunt, quasi si paruo in bono
numero centenarius numerus comparatur. Centuplum
Cæterum Cassianus id etiam de bonis ex-
terioribus declarat, aitque nos Religiosos
etiam quoad illa centuplum in hac vita
recipere, vt colligere est è verbis, quæ eo
loco statim S. Marcus subiungit. Quod ad
litteram adimpleri nimis quam manifeste
videmus; quin & quotidie ipsum dicimus
ac promittimus iis, qui de nouo ad Reli-
gionem accedunt: Reliquisti domum vnã
propter Christum, iam tot & alias eius lo-
co habes; omnes quippe domus totius Or-
dinis tuæ sunt, quia eas tibi Deus in hac
vita pro vna quam reliquisti, attribuit.
Vnum patrem & matrem reliquisti, &
eorum loco tot tibi Deus dat patres, qui
sane maiori in te amore referuntur, quam il-
quos deseruisti, magisque de te solliciti
sunt, & magis ea quæ ad bonum tuum spe-
ctant, procurant. Fratres tuos reliquisti, &
iam multos novos hic fratres inuenis, qui
magis te diligunt quam illi, quia te in Deo
& propter Deum, sine vilo ad proprium
commodum intuitu amant; mundani ve-
ro fratres, non nisi proprii commodi & utili-
tatis causa diligunt, & tantum tunc, quan-
do opera tua opus habent. Seruos aliquot
deseruisti, & forte etiam nullos habebas: tres, nisi
hic vero tot habes, qui tibi seruiant & ob-
sequantur, alius quippe obsonatoris, alius
dispensatoris, alius coqui, alius refectoria-
rij, alius denique tibi infirmarij officium
præstat; & quod maius est, si in Castellam,
Lusitaniam, Galliam, Italiam, Germa-
niam, Indias vtrasque, aut in aliam quam-
cumque mundi regionem abeas, tibi do-
mum paratam inuenies, necnon eos qui
hac tibi officia certo præsent, & qui ca-
dem tibi cura & diligentia ministrant,
vt nullus sit in terra Princeps, qui tam late
patens, & ita obsequens famulitium ha-
beat. An non hoc est centies tantum in
hac vita, & plusquam centies in altera ac-
cipere?*

*In patria
fratrum.*

*Quot fra-
tres, nisi
obdem serui
habes.*

*Quot fra-
tres, nisi
obdem serui
habes.*

*Quot fra-
tres, nisi
obdem serui
habes.*

*Quot fra-
tres, nisi
obdem serui
habes.*

amplius, quam propter Deum in hac vita reliquisti: quia habes hæc omnia, & magis rerum & opum mundanarum Dominus & possessor es, quam ipsimet diuites. quia non ipsi facultatum & diuitiarum suarum Domini sunt, sed tu; quippe earum serui sunt & mancipia. Hinc sacra Scriptura eos vocat viros diuitiarum; non ait diuitias virorum, sed vice versa, viros diuitiarum; vt ostendat diuitias ipsis dominari: ipsæ enim præcipiunt, mandant, imperant, hi vero serui & mancipia earum sunt: quia illis obsequenter seruiunt, & illarum causa laborant, cum in iis comparandis, tum in amplificandis, tum in conseruandis; & quo maiores opes & possessiones habent, eo vilis ancillantur, magisque sunt serui maiore quippe eos propterea opus est cura intendere, & laborem intensiorem adhibere. Unde Sapiens, *Saturitas diuitis non sinit eum dormire*: in molli enim lecto noctu se versat & reuertat, quia diuitiæ & opes ei somnum eripiunt. At Religiosi, quam sine omni cura & labore, & non curando an cara, an vilis sit annona; an felix, an vero tenuis eius fuerit prouectus, omnia nihilominus habent. *Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes*, ait Apostolus. Ita sine omni prorsus cura & molestia viuunt, quasi quinihil habent, & nihilominus in hac securitate & incuria nihil ipsis deest, sed habent omnia. Quid vero dicam de gaudio? Næ centuplo isthic maius habemus, quam in sæculo habebamus. Id si credere nobis, interroga mandanos, & quidem eos qui inter eos sunt felicissimis & videbis quibusnam ad singula prope momenta molestiis & amaritudinibus angantur: à quibus nos Religiosi prorsus immunes sumus. Quid de honore? Centuplo maiorem in Religione habes, quam in sæculo habebas: quia viri illustres, Principes, Prælati, qui, si in mundo mansisses, nullum tibi honorem detulissent, imo ne quidem aspicere voluissent, cum hic te in detrito laceroque habitu vident, magno te honore prosequuntur, & officiose colunt. Quid deniq; de quiete & tranquillitate? Profecto

Rodriguez exercit. pars 3.

omnimodis centuplo magis nobis in Religione dat Deus.

Quo spectant cuncta hæc? Nostin quod? Vt ab omnibus mundi rebus expediti & liberi, easque parum curantes, cor nostrum ad cœlestia sustollamus, vt, quam in rebus mundanis procurandis, iisque quæ ad corporis sustentationem necessaria sunt conquirendis, diligentiam adhibere debebamus, eam in magis placendo Deo, & vt quotidie in virtute & perfectione crescamus, adhibere satagamus, secundum illud, quod de filiis Israel Propheta ait, *Et dedit illis regiones gentium, & labores populorum possederunt, vt custodiant iustificationes eius, & legem eius requirant*. Idem quoque per Ezechielem Prophetam *DEVS* significat, de sacerdotibus suis loquens: *Non erit eis hæreditas, ego hæreditas eorum: & possessionem non dabis eis in Israel: ego enim possessio eorum*. Propterea itaque nostris ipsi hæreditatibus & possessionibus renuntiamus, quia Deus nostra esse hæreditas & possessor vult. Beata ergo Religiosus, quod talis ipsi hæreditas & possessio obtigit; *Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hæreditas mea præclara est mihi*. Hæreditatis nostræ fors & portio in meliore & feliciose parte obuenerit, quia fratribus nostris contigit terra, cœlum nobis. *Dominus pars hæreditatis meæ, & fors meæ. Deus cordis mei, & pars meæ Deus in æternum*. Dicebat itaque S. Franciscus, paupertatem, cœlestem quandam & diuinam virtutem esse: per illam namque omnia terræ huius bona despiciuntur & pedibus proculcantur, omniaque impedimenta & trica tolluntur, vt anima ab omni eo, quod mundi est, expedita & soluta, liberius & sine vilo obstaculo cœlestibus duntaxat intendere, Deoque se vnire & coniungere queat.

is modum serenior.

Ps. 104. 44

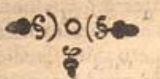
Ezech. 44. 18.

Deus hæreditas pauperum.

Psal. 15. 6.

Psal. 15. 3.

Paupertas Cœlestis est Virtus S. Francisci.

M C A

CAPVT IV.

In quo paupertas spiritus consistat.

Satis Redemptor noster Iesus declarat, in quo paupertatis illius, quam nos Religiosi profitemur, perfectio consistat: nimirum in illis verbis, *Beati pauperes spiritu*. Spiritus ergo, voluntatis & affectus paupertatem esse debere dicitur. Non satis est, diuitias & facultates mundi exteriori modo relinquere: sed debent & corde animoque relinquere. Illa scilicet est paupertas spiritus: nimirum quae non corpus solum, sed & spiritum & cor ab omnibus impedimentis liberat, & ab omni erga res terrenas affectu ac pedicis expedit eum pro liber, & ab saecularibus & terreneis omnibus expeditus, libere & sine ulla impedimento Christum sequi, penitusque se perfectioni (qui finis est qui spectatur, & ob quod Religionem inuimus) tradere possit. Si Hieronymus serio diligenterque in hoc ponderat id quod Redemptor Iesus sic Petro dicens;

Matth. 5.3.

Diuitia etiam affectu relinquentia sunt.

Matth. 19. 22.

Epist ad Iulian. Diacon. Epist. ad Paulin. Et lib. 2. contra Iouinianum. Crates magnam aurum in mare impetu abiicisse, dicendo: Abite cum in mare pessum mala cupiditates, ego vos mergam, ne ipse mergar a vobis, Phocion Philosopho-

Domine, ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te quid ergo erit nobis? respondit: nempe, Amen dico vobis quod qui secuti estis me. Nota, inquit Hieronymus, non dixisse Dominum, Amen dico vobis, quod vos qui reliquistis omnia, sed vos qui secuti estis me. Nam omnia relinquere, possunt & fecerunt Diogenes, Antisthenes, & alij non pauci Philosophi: quorum vnum, nomine Craterem, patria Thebanum, idem Hieronymus scribit, cum multa possideret, & Athenas ad Philosophiae & virtutum studium iam abire vellent, ne in hoc sibi diuitiarum impedimento forent, omnes suas facultates & possessiones vendidisse, & magnam auri vim ex iis redactam vno in mare impetu abiicisse, dicendo: Abite cum in mare pessum mala cupiditates, ego vos mergam, ne ipse mergar a vobis, Phocion Philosopho-

plus, quem paupertatis amantissimum fuisse scribunt, cum centum milla talenta (id est, ad computum nostratam, sexaginta aureorum millia) mitteret Alexander Magnus, petiisse ab eadem afferentibus fertur, Cur isthanc mihi pecuniam Alexander mittit? Respondentibus illis, Ob solam virtutem tuam, & quia te inter omnes Atheniensis virum optimum & integerrimum reputat, ait Phocion: Simus igitur me esse talem. Atque hoc dicens, aurum accipere noluit. Tam celebre porro inter omnes Graeciae Philosophos hocce Phocionis factum & dictum fuit, ut ad multos dies aliud inter ipsos non querebatur, quam, utrosuisset maior, an ad Alexander tantum auri offerens, iam vero Phocion ipsum repudians, hocque eius responsum: Si me ut virum bonum & virtutis studiosum habet, equum esse me sinagoge, diuitias mihi imitari, quae quod minus sunt impedimento sine. Et horum plura adhaere possemus exempla. Esopum, & Augustinum & Hieronymus docent, nec aurum nec argentum ellum homini nocuum eorum adferre, & hoc multorum Patriarcharum, & sanctorum veteris testamenti, exemplis probant, vnde quod multos possederit facultates, ut fuerit Abraham, Isaac, Iacob, & Ioseph Patriarcha, qui in regno prius a Pharaone fuit, & dominatus in tota terra Aegypti, Nec non Daniel, & ceteris eius socijs, qui in Babylone magna cum potestate & imperio dominabantur, sicut & Mandochaeus & Esthase in vniverso regno. Affuerit denique David, Job, & alij permulti, qui inter amplas opes, & mundi splendores, primariam paupertatis huius spiritus partem habebant, eo quod animum & cor iis non adiungerent, nec affigerent, sed exacte illud Prophetae seruabant, *Diuitia si affluant, nolite cor appondere*. Ut ergo ad propositum materiae punctum veniamus, duo potissimum ad hanc paupertatem spiritus, quam nos Religiosi profitemur, requiruntur, Primum, ut re ipsa & effectu omnia, quae mundi sunt dimittamus & renuntiemus, sicuti per votum paupertatis id facimus, Secundum, ut haec ipsa

Potius est huiusmodi... diuitia ex reorum... Epist. ad Paulin... Epist. ad Hieronym... Epist. ad Salomon... Dan. 2. 49... Psal. 61. 11... Duo requiruntur ad hanc paupertatem spiritus... Primum... Secundum... Epist. 24. Paulin...

ipsa toto etiam affectu & corde relinqua-
 mus. Et secundum hoc precipue & maxi-
 me requiritur, ut animus iam libere & ex-
 pedite deo se & perfectioni totum ap-
 plicet. Hinc etiam docet S. Thomas primum
 illud (scilicet re ipsa omnibus renunciare)
 ad hoc secundum ordinari, ut ita facilius
 omnem erga eadem affectum exuamus;
 quia id efficax quoddam medium est, ad se-
 quentem hunc effectum assequendum: &
 ad hoc ipse adfert illud S. Augustini. *Terre-
 na deliquimus, ut ad deum adepta, quam concu-
 pitis: atque inde longe distantius est tunc
 affectum erga illa exuere, quam dum non
 possidentur.* Multo enim facilius est nolle
 quod de facto non habetur, quam desistere
 & abdicare quod iam habetur: quia quod
 non habetur, non curatur, & parvi sit velut
 extraneum quidam quod quis iam reuera
 habet, id in vitium & incorporatum vide-
 tur. hinc dum id relinquit, sperinde dicit,
 inquit D. Thomas, & dolorem sentit, ac si
 membrum aliquod sibi praefecisset. *Quo-
 quidam S. Hieronymus, Augustinus, & Grego-
 rius occasione illorum D. Petri ad Chri-
 stum verborum: Ecce nos reliquimus omnia:*
 egregie id ostendunt. Dicit quippe Grego-
 rius, *Grandis fiducia: Petrus (ut dicitur in Apo-
 stoli) piscator erat, dives non fuerat. Et
 hoc in manu eius assequere videtur: nihil habebat
 praeter meram miseriam & inopiam; cym-
 bam rimolam, & retia quaedam semitrica:
 Et tamen loquitur confidens, Ecce nos re-
 liquimus omnia.* Sed bene respondet D.
 Gregorius, *Merito loquitur, etiam loquuntur,
 quia in hoc re, fructus carissimus, iustum
 debemus potius pensare, quam venenum, qui
 relinquitur: multum relinquit, qui quan-
 tumlibet parum, totum deseruit. Petrus nos
 et habet cum amore possidemus, et ea quae
 minime habemus, et desideria quaerimus.*
*Multum ergo Petrus, et Andreas (et reli-
 qui) dimisit, quando viderunt desiderium
 habendi reliquit. Multum sane is re-
 linquit, qui deserit omnia quae habet, nec
 non suam habendi desiderium ac volun-
 tatem. Idem quoque dicit S. Augustinus:
 Pisceiores, vocante Domino quod nauicula
 et retia dimiserunt, omnia se dimisisse, et*

*Dominum secutos esse commemorando la-
 tati sunt. Et reuera omnia contemnit, qui
 non solum quantum potuit, sed etiam
 quantum voluit habere, contemnit.*
 Hoc magnae consolationis futurum est
 nobis, qui quia pauca possidebamus, etiam
 pauca dimisimus. S. Augustinus de semet-
 ipso loquens, quod videlicet cuncta quae
 habebat vendidisset, & deseruisset, ait:
*Nec enim quia dives non fui, ideo minus
 mihi imputabitur: nam nec Apostoli, qui
 priores hoc fecerunt, dimiserunt. Sed
 totum mundum dimisit, qui et illud quod
 habet, et quod optat habere, dimisit.*
 Tantum quis propter Deum relinquit,
 quantum propter illum optare & velle
 relinquit: atque idcirco totum mundum
 & omnia pro se dimisit, si affectum &
 desiderium dimisit non modo eius quod
 iam habebat, vel habere poterat, verum et-
 iam omnium quae & velle & desiderare
 poterat. Quocirca etiam cum Apostolis
 gaudere & dicere se factus est, *Ecce nos reli-
 quimus omnia.* Vnde qui multum in hoc
 mundo possidebat, non propterea plus se
 faciat, neque idcirco multum se deservisse
 arbitretur: nisi enim simul desiderium er-
 ga omnia quae velle & desiderare poterat,
 extat, parum sane dimittit. Nec ille am-
 plius longe dimisit, qui simul omne er-
 ga cuncta mundi bona desiderium di-
 misit.
 In hoc ergo primaria & potissima pau-
 pertatis huius spiritus pars consistit: in
 hac inquam affectus a rebus omnibus di-
 uulsione, alienatione, & despectu, ut ni-
 mirum omnia mundana & creata pedi-
 bus proteramus, & ceu stercore arbi-
 tremur, uti dicebat Apostolus, *Omnia
 arbitror ut stercore, ut CHRISTVM
 lucrifaciam.* Cuncta nobis sunt, ut Chri-
 stum lucremur, proculcanda, spernenda
 parui ducenda. Hi quippe sunt pauperes spi-
 ritu, quos ipse beatos vocat. Nec sine ra-
 tione: non solum, quia ipsorum iam est re-
 gnum caelorum, uti supra diximus, verum
 etiam, quod iam tum magna quaedam satie-
 tate gaudere incipiunt; quae quaedam est in
 terris beatitudo & felicitas. Neque n. vera

Epist. 83 ad Hilarium.

Totum mundum & omnia relinquit, qui quicunque, animus potest velle, et optare, relinquit. Matth. 19. 27.

In paupertate spiritus caput est exuererum omnium affectum, et cuncta proclatere. Pauper spiritu omnia arbitrat, ut stercore. Phil. 2. 8.

Lib. 3. & consol.

Lib. 3. de Trin.

Pauper spiritu beatus est, qui nihil ei deest.

Eccles. 5. 9. Avarus miser est, quia semper ipsi multa desunt.

Iuvenal. Sat. 14.

Plutarch. lib. de tranquillitate animi c. 69. Val. Maxim. Alexandri Monarcha sitis plurimum mandorum cruciabat. Crates paupertate contentus suam felicem vitam semper agere agebat.

hominis beatitas & felicitas, iuxta Boetium in co sita, ut multa possideat, sed ut desideria sua plene adimpleta videat. Er S. Augustinus ait, *Beatus est qui habet quidquid vult, & nihil male vult.* Hanc porro beatitudinem magis habent qui pauperes spiritu sunt, quam potentes & opulenti mundi huius: quia pauperes spiritu habent quidquid desiderant; cum nihil desiderent praeter id quod habent: hoc contenti & satuti sunt, nec amplius quid cupiunt; quin imo omnia illis superesse & redundare videntur. ac divites huius saeculi nunquam pleni sunt, nunquam contenti: nam, iuxta Sapientem, *Avarus non impletur pecunia, & cupiditas nunquam dicit, sufficit.* quia haec omnia appetitus eius satiendo & replendo adeo non sufficiunt, ut etiam eum excitent & adaugeant. Sicut hydropicus quo plus bibit, eo amplius sitit, ita & avarus semper habere plura concupiscit.

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. & quantum eumque possidet, semper tamen inhiat inis quae sibi desunt, & semper plura habere desiderat; quia non curat ea quae iam de facto habet, sed quae habere possit: ac magis eum cruciat & angit id quo caret, quam recreat & delectat id quod habet: hinc perpetuo in angore & cruciatur degit, dum semper plura habere sitit, desiderat, & procurat.

Alexander Magnus cum Anaxerontem, vel Anaxarchum Philosophum differenterem docentemque audiret, infinitos in mundo mundos esse, flere cepit. Causam sciscitantibus suis, respondit, An non immerito lacrymari posse videor, quod, cum tot super sint (verum ille docet) mundi, nondum unum sub potestatem meam redigere potui? Magis videlicet illum cruciabat desiderium eorum quibus carebat, quam oblectabat omne id quod iam subegerat. Et e contra Crates Philosophus, vili tunicula, & paupere pallio ita contentus & quietus erat, ut semper festiuitate solennem agere videretur: abundantiore scilicet ac magis contentus, & opulentior sua in paupertate, quam Alexander in totius orbis pos-

sessione. Vnde etiam id ipsum huic Alexandro Diogenes Cynicus scite venusteq; respondit, uti inter alios S. Basilius refert. Cum enim Rex summa cum paupertate conficiantem hunc Philosophum cerneret, ait illi, Multis rebus opus habere videris: has a me petito, & accipies. Respondit Diogenes: Vtri tibi, o Imperator, plus videtur deesse: an mihi, qui praeter tunicam, & manticam meam nihil quaero, an tibi, qui cum Rex sis Macedoniae, tanto vitae discrimini exponis, ad regni tui limites dilatandos, & cuius cupiditati ne totus quidem terrarum orbis explenda sufficit? Equidem te ditior sum & opulentior. Addit autem S. Basilius, bene eum apteque respondisse. Nam, die mihi, inquit, Vt tibi videtur cupitior, illi tunc cui suppetit, ac nimium est, an is cui deest? In confesso est, eum ditior esse, cui suppetit & redundat. Hic porro Philosophus omnia sibi censabat superesse, & nihil deesse omnium eorum quae desiderabat; quia plura non cupiebat quam habebat: Alexandro Magno vero multa deerant respectu eius quod optabat & habere volebat. Opulentior ergo Diogenes erat Alexandro, & magis deerat huic quam Diogeni.

Adeo ut verae diuitiae & gaudium, vitaeque huius felicitas non tam in multarum opum possessione, quam in solo desiderio eorum complemento, & voluntatis satietate consistat: & paupertas non tam in rerum defectu aut carentia, quam in nimia hominis erga easdem fame, desiderio, affectu, necnon in insatiabili illarum habendarum siti & cupidine. Vnde aiebat Plato, *Quae (sitis) si recesserit, quis bonus est, dives quae fuerit.* Quod Chryostomus egregio quodam simili declarat. Si quis ait, tam tentens laborare siti, ut post unam situlam hauritam, hauriret mox aliam, & iterum aliam: & nihilominus tantum introitum aestum sentiret, ut satiari prorsus non posset, hunc, etsi magna illi aquarum copia ad manum esset, quam bibere posset, non propterea tamen beatum aut felicem duceremus: sed multo hoc illum felicioris qui nec sitim, nec bibendi desiderium in se

Hom. 24.
Pauper Diogenes Alexandri Monarcha se ditior esse esse esse.
Dives est...
lib. 2. de...

se sentiret: quia prior ille instar hydropici est, vel eius quem ardentissima & vehementissima quaedam febris adurit; alter vero, tanquam qui bene valet, & sanus est. Hæc ergo est inter diuiciarum & opum appetentiores, & veros pauperes spiritu, qui contenti sunt eo quod habent, nec aliquid ex hoc mundo sibi cupiunt, differentia; quod hi sani & bene valentes, illi ægroti: hi saturi & repleti, illi famelici & sitibundi: hi denique opulenti, illi mendicæ sint.

Hoc scilicet per Salomonem Spiritus insinuat: Est, inquit, quasi diues, cum nihil habeat: & est quasi pauper dum in malis diuitijs sit, utpote semper esuriens, & plura appetens, semperque sibi defuturum quid existilians. Hæc est nimirum miseria, infelicitas & penuria, quam bona & opes mundi huius secum trahunt, quod satiare & vllum possessoris suis adferre gaudium nequeant: hæc ex aduersum felicitas ac beatitudo, quam spiritus pauperis includit, quod beatos efficiat eos, qui in eam habent, propterea quod hi iam tum in hoc sæculo ingenti quadam satietate gaudere incipiunt.

Socrates cum diis esse simillimum dicere solebat, qui quam paucissimis egeret, cum dii nullus egeant rei. Atque hic ipse per forum transiens, tantamque rerum venalium multitudinem videns, dicere solitus fertur: *Quam multis rebus ego non egeo!* sed imperita multitudo, avari quoque & cupidi, cum tantam rerum abundantiam contuentur, gemunt ac dicunt, *Quam multa mihi desunt!*

CAPVT V.

De Religiosis, qui cum maioris momenti res dimiserint, in Religione erga minutias ac reculas efficiuntur.

EX supra dictis, ad nostram utilitatem dicere possumus primum: nisi nos qui

mundum & opes & facultates eius dimittimus, simul etiam omnem erga eandem affectum exuamus, verè spiritu pauperes non esse. Hæc namque paupertas in eo consistit, ut non solum corpore & exterius cunctas mundi res missas faciamus, sed & voluntatem & affectum penitus ab iisdem auellamus. Atque hoc potissimum paupertatis spiritualis membrum est. Vade, si adhuc quidam erga illas affectus in te vituit, nondum eas penitus & ex animo reliquisti: sed vna tecum ad Religionem adduxisti, cum in corde eas tuo adhuc infixas retineras: itaque non verè, sed fide & mendaciter es pauper: & consequenter nec verus, sed fictus & per speciem Religiosus: cum corpore solum in Religione sis, spiritu vero & animo verferis in mundo. Ergo falso Religiosi nomen habes.

Secundò, hinc sequitur Religiosum, qui mundi facultates & diuitias iam contemptis ac missis fecit, si hic in Religione erga minutas reculas, puta cubiculum, vestem, librum, imaginem, aut alia id genus perditæ afficitur, verè & perfectè pauperem spiritu non esse. Eadem hic militat ratio quæ antè, quia scilicet primaria paupertatis spiritus, pars in affectu erga res mundi, auulsione, & cordis ab iisdem alienatione consistit. Qui vero sic affectus est Religiosus, affectum hunc & amorem ne usquam deposuit: sed quem in sæculo erga res illas amorem habebat, hunc in Religioso statim ad minutas ac nullius momenti res conuertit ac transfudit: & tam cor eius modo erga ineptias hæc pueriles afficitur & adhæret, quam in sæculo erga facultates & opes omnes afficiebatur. Egregiè punctu hoc Cassianus pertractat. Nescio, inquit, quomodo rem quandam ridiculam, quæ in Religiosis quibusdam usu venit, exponam: quod, postquam facultates omnes & diuitias, quas in mundo habebant, generose dimiserunt, tanta tamen in Religione erga reculas & minutias contemptibiles sollicitudine & passione ferantur, ac superuacaneas aliquas & impertinentes comoditates tam efficitim quærant & consecrantur, ut haurum curæ nonnumquam

Non est verè pauper spiritu descendus, quæ affectum erga res mundanæ non exuit.

Paupertatem spiritus non habet religiosus, qui res minutulas efficitim amat.

Collat. 4. Abbat. Dac. mel. c. 21. Sape religiosi magnarum opum contemptores ad res minutulas nonnumquam hærescunt.

quam pristinam omnium facultatum
supererpositionem. Quibus parum profu-
turum aut, amplas se possessiones & sub-
stantiam copiosam deseruisse, eo quod af-
fectum erga eandem haud deposuerint, sed
eum ad res friuolas ac minutas commu-
tarint & traduxerint. Nam vultum cupi-
ditatis & auaritia quod erga species pretio-
sus exercere non possunt. circa viliores ma-
terias retinentes non abscidisse, sed immu-
tasse se probat pristinam passionem. Eade-
que a uice libidine detinentur, quasi uera
differentia tantummodo merallerum. Et non
ipsa passio cupiditas habeatur innoxia, &
quali propterea magna deseruilemus. Et
affectum & amorem nostrum pauis & mi-
nuitis applicaremus neque enim ad hoc ma-
iora dimittimus, sed idcirco praesentiores ab-
iectimus materias si facilius deseruimus. Et
maiora contempere. Alioquin enigm. si affe-
ctus & cupiditas cor nostrum modo con-
strictum detinet & occupat, quid pluris mea
inerecit, utrum ista circa res magnas, an
viles & minores passio uerferetur, cum ita
perdit hic erga nugas & inanis afficia-
mur, & tunc cor nostrum amore istis affiga-
tur, quanto erga res maiores ferretur? Om-
nia sane in idem recidunt, perinde atque
idem est, non uidere solem sine oculis lau-
rea, siue ferrea, siue stannea obiecta sit la-
mina, quia tam illa, quam haec aspectum
hunc impedit.

Idem quoque declarat Abbas Marcus,
in quadam consultatione & colloquio, qua-
quam alloquitur animam: *Et uer.* inquit
anima mea tara nec aurum, cumulamur,
nec argentum, nec pradia possidemus. Et e-
go respondeo *ista nec aurum, nec pradia per*
se detrimentum afferre, sed prae posterum
illorum usum & inordinatum erga eadem
amorem. Quid enim diuites cum diut-
iarum amore minime tenentur. Deo pla-
cierunt, ut *S. abraham & David: nos Sa-*
ro sine diuitiis, ut pote quas abiecitimus, &
uauis uirtutem in materia abiectissima
uirtutem: non cumulamur aurum, uel ar-
gentum, sed res uilissimas congerimus. Deus
affectum & animum applicamus, & tanto
eas amore prosequimur, quanto in saeculo

aurum argentum ue prosequeremur & sub
inde non minus ob hoc inquietamur & an-
ginur quam ob illas inquietamur in sa-
culo; & tunc ista etiam magis. *Principatum,*
Episcopatus, & dignitates non accipimus,
non aspiramus aqillas, neque eximimus
sed omni ratione gloriam & laude, hoi-
num accipimus, eamque quomodo unque
possimus, procuramus, gaudemusque cum
uel laudamur, uel magis ducimur. tam ab
his qui domi sunt, quam qui foris.

Miserabiliores ergo & reprehensione di-
gniores sumus quam ipsi mundani, inqui-
unt sancti illi scriptores, quod nos indigni-
us & uilius quam ipsi deiecerimus. Est e-
nim mundani affectum ad aliquid transfe-
rant, eum tamen applicat illis, quae magis
momenti & pretii uidentur: ac nos, cum
haec grandia deseruimus, ad res uiles &
tenues amorem transferimus. Ad proquam
pueritiam redymus, grandescere debere
mus & inolescere, & inolescere, ac cum A-
postolo in uirum perfectum quotidie cres-
cere. & contra plane facimus, dum uiri
(quales eramus, dum Religionem intra-
mus, omnia quae mundi sunt relinquimus,
& uirtutes, per quae transcendentes) ad uo-
pueri facti sumus, ad inania & ueritas
epitaphium, tradentes, atque ut puer,
dum pomum illi meli, que in infania au-
ferimus, quam puerum lacrimatur, ut
illi dum resulu, erga quam afficiuimus,
cetero cogimus, uel denegantur illis peti-
ta, statim turbantur & reuocantur. Hoc est,
quod Cassianus ubi ex parte sua, ex altera
vero in quodam consuetudine & compa-
sione, dicitur, ait quod nimium uic gra-
us & Religiosus, cum animus fuit & mun-
dum, qui quid in eo eras dimittendi, ut-
que eo se resbus inferioribus, uilibus & mi-
uitis ubi uirtutem, uile corbet & inquitet
(ut turbantur) sicut pueri, quando pomum
illi negatur, dum nugas abaque pueritis &
ineptia ab eo sublatum sunt.

S. Bernardus ad Monachos quosdam
scribens, in hac uerba loquitur: *Miseri-*
bilior es sumus omnibus hominibus nos mo-
nachi, si pro tam exiguis, in Religione uis-
in patimur detrimentis, id est, propter illa,
omne

Aequali in
uicio poni-
tur, siue in
parua. siue
in magna
re eque im-
moderatio
affectum o-
stendas.

Est uult o-
puscul. eius
in Biblioth.
SS Patrum
Tom 3.
Aurum uel
argentum
non inficit
animum:
sed immo-
deratus or-
ga illa af-
fectus.

omne quod hactenus collegimus bonum, & quidquid reliquimus id disperdamus. Quid enim insipientia, imo quod insidia est, & qui maior a reliquimus, minor a eum tanto discrimine teneamus? Videre vis la-
Auram? rogat S. Bernardus: Si mundum contempserimus, vniuersum: si abrenuerimus, vniuersum affectibus propriis quorum, si maior a steruimus, carere, mancipium noster, si ipsos, si denique non venter, si voluntatem nostram facere, sed imposuimus homines super caput nostrum: quid non oportet fieri, ne forte contingat haec omnia nobis in insipientia nostra, & negligentia desperare?

CA. PVTVI. VI.

De tribus gradibus paupertatis.

Tres paupertatis gradus a sanctis Patribus, & vita spiritualis magistris communitur traduntur. Primus est eorum, qui quidem exterius res mundi deseruerunt, sed nondum interius, nec per voluntatem: imo vero adhuc erga eandem perditam afficiuntur. Hoc iam ante diximus, non veros, sed fictos esse pauperes, & falso Religiosorum nomen obtinere. Alter paupertatis gradus est eorum, qui omnia quae mundi sunt, effectum simul & voluntate dimiserunt, quin etiam hinc in Religione omnem erga superflua quales affectum deposuerunt, erga necessaria tamen mire adhaerent, seduloque procurant, ne sibi quid desit eorum quae sibi necessaria sunt, atque in omnibus, scilicet in vitiis, vestitur, cubiculo, & omni denique re aliis, bene sibi commodeque prospectum capiunt: vnde si quid in eis defuerit, volent, conqueruntur, & expostulant. Haec non est perfecta paupertas.

Vnde egregie S. Bernardus: Volendum sane, & deplorandum in primis est, tot hodierna die reperiri, qui spectato paupertatis nomine gloriantur, & aliter esse pauperes volunt, nihil ut sibi velint deesse, sed omnia quae abundantissime suppetere. Haec non tantum inopia & paupertas est, quam copia & opulencia: & quidem tanta, ut ne diuites quidem huius saeculi parem habeant: utpote quibus non raro multa in his rebus defunt: modo quidem, quia non habent per omnia quae eunquae desiderant: alias ne quid de rebus suis expendant, hinc magis ex parsimonia abstinent & se continent, quam nos ex amore virtutis: alias denique quia, esto omnia habeant, & etiam insumere audeant, famuli tamen usquequaque ad subitum & mentem ipsis non seruiunt. Tu vero, qui Religiosus es, & paupertate profectus, quin imo votum eiusdem concepisti, nullam patri necessitatem cupis, & nulla recarere. Hoc non est paupertatis, sed commodorum tuorum amicum & cupidum esse; & velle ut omnia tibi affatim suppetant. Possitan etiam in mundo multo plura nobis deessent. Dissentaneum proinde ac nefas est, ut in Religione, ad quam venimus ut nos mortificaremus, ac poenitentiam ageremus, maiores delicias & commoditates sectemur, quam in mundo habuissimus.

res volunt, nihil ut sibi velint deesse, sed omnia quae abundantissime suppetere. Haec non tantum inopia & paupertas est, quam copia & opulencia: & quidem tanta, ut ne diuites quidem huius saeculi parem habeant: utpote quibus non raro multa in his rebus defunt: modo quidem, quia non habent per omnia quae eunquae desiderant: alias ne quid de rebus suis expendant, hinc magis ex parsimonia abstinent & se continent, quam nos ex amore virtutis: alias denique quia, esto omnia habeant, & etiam insumere audeant, famuli tamen usquequaque ad subitum & mentem ipsis non seruiunt. Tu vero, qui Religiosus es, & paupertate profectus, quin imo votum eiusdem concepisti, nullam patri necessitatem cupis, & nulla recarere. Hoc non est paupertatis, sed commodorum tuorum amicum & cupidum esse; & velle ut omnia tibi affatim suppetant. Possitan etiam in mundo multo plura nobis deessent. Dissentaneum proinde ac nefas est, ut in Religione, ad quam venimus ut nos mortificaremus, ac poenitentiam ageremus, maiores delicias & commoditates sectemur, quam in mundo habuissimus.

Si ergo ad ipsam paupertatis huius spiritus perfectionem peruenire volumus, si nomen Religiosum profus adimplere, & ut vita nostra cum nomine quo dicimur coincidat, ulterius ad tertium paupertatis gradum ut transeamus, nobis enitendum est, qui est, paupertas necessaria parum pendit. Oportet inquam affectum, non solum superfluarum, & quibus haud aegre careri potest, verum etiam necessariorum rerum deponere, adeo ut etiam in his vere sumus pauperes, & affectum & desiderium quoddam paupertatis ostendamus, & esto eis ex toto carere, & profus relinquere non possumus, id saltem quod necessarium est, satis parce & limitate vsurpemus; hancque necessitatem non nimis excedamus aut dilatemus, sed quam possumus arctissimam & angustissimam faciamus, gaudentes semper aliquid quoad hoc, ex amore paupertatis, pati.

Idem S. Bernardus. cent. tract. de vita spirituali c. 1. Arbert. Magni in paradiso animi c. 1. Paupertas, quam nihil sibi vult deesse, non est inopia, sed plus quam dimium omnium copia. Paupertas proprii semper commodi sat agens Religiosum dedecet.

Paupertas perfecta est, tam res vitales necessarias negligit.

Paupertas perfecta necessarius parce vsur.

Scribit

S. Vincen.
de vita spi-
rit. c. 1.

Vere pau-
per est spi-
ritu. qui
paupertati
in delecta-
tur incom-
modis.

Scribit quidam vir sanctus: Laudabile non est, aliquem pauperem esse, nisi dum cum pauperimus est, eam qua laborat paupertatem diligit, ea gaudet, eam perferit, & quicumque in eadem occurrunt defectus & carentia, æquo animo ex amore Christi lesu tolerat. Qui ergo videre vult, verene pauper spiritu sit, & num in eo proficiat, videat num paupertatis effectibus, nec non eiusdem amicis & sodalibus (puta fame, siti, frigore, defatigatione, nuditate) læteretur. Vide num veste trita obsoletaque, & calceis veteribus læteris: vide num gaudeas, cum quid in mensa tibi deest, quando in re aliqua præteriris, quando quid non vsque adeo ad palatum tuum est: vide denique, num volupte tibi sit, cum cubiculum vsquequaque accommodum non est. Si enim in his non gaudeas, nisi hæc non ames, sed declines, nondum ad spiritus paupertatem peruenisti; quod postea vberius declarabimus.

CAPVT VII.

*Aliqua ad paupertatem spiri-
tus consequendam, eamque con-
seruandam media sugge-
runtur.*

AD paupertatem spiritus obtinendam, illiusque conuersationem non parum adiuuabit, primo id, quod B. P. N. in Constitutionibus quoad eandem sanxit: *Omnes nulla re tanquam propria utantur*. Id ipsemet egregia similitudine indicauit: dicebat quippe Religiosum in omnibus quibus vitur cogitare debere, se ijs perinde ac statua solet, vestiri & ordinari: nam vti hæc nullo modo resistit dum ornamenta eius auferuntur, nec cur auferantur, quærit; pari modo tu te in veste qua indueris, in libro, breuiario, & omni eo quo vteris geras oportet. Vt si tibi dicatur, vt ipsum alteri cedas, aut cum altero mu-

res, non magis inde doleas, quam statua cum suis vestibus spoliatur. Si id tali modo possideas, minimè id velut proprium duces. At si, cum tali cubiculo emigrare, tale quid à te abdicare, aut cum altero commutare iuberis, magnam in te repugnantiam sentias, vel difficultatem, nec instar statuae te geras; signum euidentis est, id te velut proprium dixisse, propterea quod doleas & angaris, cum ipsum tibi auferetur.

Hanc ob causam sanxit B. P. vt Superiores nostri subinde subditorum suorum quoad virtutem paupertatis & obedientia, periculum faciant ac tentent, perinde ac olim Deus, inquit, Abraham tentauit, vt qua quisque virtutem habeat, appareat. hacque ratione illis detur occasio magis in eadem crescendo. Optima quædam probandi ratio, & conuenientissimum quoddam ad id quod dicimus, medium est, autere nobis id quod habemus, & ipsum cum alio vt commutemur iubeo. Quocirca S. Augustinus, de affectu erga res hæc terrenas loquens, ait, *Plerumque cum adsumus nobis, putamus quod non ea diligamus, sed cum abesse ceperint, inuenimus qui simus*. Si, dum vel ipse rem aliquam relinquit, vel ab Superiore ea tibi tollitur, repugnantiam vel difficultatem aliquam in te sentis, & fortasse tu te tentas; signum est te nimio opere erga eam affici; ex affectu enim dolor hic & sensus est enatus. Hoc enim si ne amore nostro adlerat, quod sine dolore rem quædiscedit, ait Augustinus, *non relinquitur sine dolore, quod cum delectatione retinetur*. Quando sine dolore rei alicui renunciamus & tristitia, argumento id est, illi nos affectu non adhaesisse, nec perditæ eam adhaesisse: at, quando cum dolore & amaritudine animi relinquimus, indicio est, mirè erga eam nos affectos fuisse. Optimum ergo & consultius est, vt sæpe nos hinc in rebus Superiores exerceant, cubiculum quod fortasse commodum nobis erat, & erga quod valde affecti eramus, nos mutare, librum quoque carum dimittere, & vestem cum alia incommodiore mutare iubendo; ne quid in huiusmodi

modi rebus nobis prescriptione vindicemus. Hac enim ratione paulatim subingredi possit proprietatis, & solidissimus hic paupertatis murus, scilicet subruat ac everti.

Exercitium hoc per frequens fuisse legimus apud priscos illos Patres, ne erga frivolum, quod haberent, nimio opere afficerentur, idque sibi velut proprium assererent. Sic S. Dorotheus cum discipulo suo Dositheo fecisse legimus. Cum enim hic illo iubente vestem confulisset, & optime sibi accommodasset, eam deinde Superior illi auferbat, & alteri dabat. Hoc porro S. Dorothei liber cum nostra procedendi ratione & instituto optime congruit, & ad multa minuta particularim descendit. In eo legitur S. Dositheus, cum domus infirmarium ageret, & gladioli cuiusdam & cultri amore caperetur, eum a S. Dorotheo superiore suo, non in suis, sed in nosocomij, cui praeerat, usum petiisse; ex hoc vero audiisse: *Placetne tibi Dosithee? Visus fieri huius gladioli servus, an servus Christi? Non erubescis appetere & velle, ut gladiolus hic admissus tibi?* Quoties id nobis ipsis dicere possemus, Non erubescis, ut puerilis aliqua ineptia dominetur tibi, teque transuersum abripiat? Eum posthac amplius ne tangas. Dicitur factum. Nam ex inde eum Dositheus cultrum in manus non sumpsit. Nostrum vero est hac non ut inania, vel pueriles nugas, nulliusque momenti rem ducere: ut S. Hieronymus simili in exemplo praclare scribit: *Iis, inquit, qui virtutis valorem & pretium ignorant, nec ad perfectionem puritatemque eius perueniunt, haec fortasse ludicra & puerilia, paruique momenti videbuntur; sed reuera non nisi summe cuiusdam perfectionis, & sanctae sapientiae sunt, quae a sapientibus & prudentibus huius mundi abscondita, at humilibus ac simplicibus corde reuelata & manifesta est.*

Alterum, quod nobis ad in hac spiritus paupertate iniolate manendum, mirifice conducet, erit, nihil habere quod superfluum sit. Quod in Societate, singulari Dei beneficio in primis seruatur. Cubicula quippe nostra petinde sunt, atque illud,

Rodriguez exercitij part 3.

quod pia illa Sunamitis in Elisaei Prophetarum usum, semper instructum & paratum tenebat. Cum enim identidem Propheta per eius aedes transiret, ait viro suo, *Animaduerto quod vir Dei sanctus est iste: faciamus ergo ei cenaculum paruum, & ponamus ei in eo lectulum, & mensam, & sellam, & candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat sibi.* Haec ergo cubiculorum nostrorum esse suppellex debet; videlicet lectulus, mensa, sella, eandemque, id inquam tantum quod necessarium est. Nequaquam enim apud nos moris est, nec villo modo permittitur, ut quis cubiculum figuris, tabulis, pictisve imaginibus, aliisque ad genus rebus instructum & adornatum habeat; illicitum quoque est sedilia ornata, armariola, pulpitumve operis elegantioris, tapetia mensalia, aut ad ianuam praetensa velamina habere, uti & electuaria, tragemata, aut aliud quodcumque delicatius hypotrimum ad nostram, vel aliorum, qui nos visitaturi sunt, consolationem recreationemque asseruare: adeo quidem ut, quo vel paucillum aquae bibatur, facultas Superioris petenda sit, & ad refectorium eundemque, ne librum quidem habere fas sit, in quo vel linea calamo ducatur, & quem secum quis tollere possit. Negari profecto non potest, quin haec magna sit paupertas: Simul tamen id non parua quies est, & ingens perfectio. Certum est enim, per isthac religiosum mire turbari, inquietari & impediti: Et enim haec non sine magna animi anxietate & distractione haberi, conseruari, & adaugeri constat. Porro dum ea haberi videntur (vti id apud nos veratur) nullum profus omnia haec inconuenientia locum habent. Hinc inter alias rationes, ob quas in Societate exteros ad cubicula nostra admittere non solemus (vt alia taceam incommoda, hinc sequi solita (non postrema est haec, vt hoc pacto suo in vigore melius nostra conseruari paupertas queat. Homines siquidem sumus; nescio autem utrum, si in cubiculum nostrum veniret nobilis, mercator, aut doctor, cuius confessionem excipimus, tantum virtutis nobis futurum

N esset,

A. Reg. 1. 9. 4. Quasi pauperum religiosi cubicularia supplere.

Quasi in pauperum religiosorum cubiculo superflua.

Paupertas cubicularum in societate locum.

Per superflua in cubiculo surbatur religiosum.

Ad paupertatem conseruandam Societas exteros ad suorum cubicula non admittit.

esset, vt ea quam in ipsis præferimus, paupertate contenti simus: at vereor potius, ne ipsum libris instructissimum habere vellemus: nam propter libros saltem, me visitans, vt doctum magnique nominis virum existimabit. Proinde magno hoc nobis est ad paupertatem nostram cõseruandam, superfluaque nulla habenda, auxilio, ipsumque magni faciendum, danda quoque opera, vt semper in eo progrediamur.

Optimum quoque ad in sancta hac paupertate manendum, medium, ipsumque in primis laudandum est, id quo religiosi nõnulli vtuntur, diuin cunctas suas reclusas (quas affectiones vocitant) ad Superiorem dederunt, easque omnes à se abdicant, tamen et alioquin sint huiusmodi, vt licite & præter obedientiæ prætergressionem haberi possint. In Chronicis Ordinis S. Hieronymi legitur, hoc illius sub initia exacte solitum obseruari, tamque sollicitè aduigilasse Superiores, ne quis religiosorum superfluum aut curiosum quid possideret, vt cum penes aliquem quid aut curiositatem, aut paruam religiositatem spirans reperiretur, fratres omnes ad Capitulum cõuenire, ibique ingenti excitato foco, ipsum flammis absumere solerent, dicebantque sancti hi viri, id genus in anias religiosorum idolatriam videri. Hoc ergo nostrum est imitari, & omnia quæ nobis hand sunt necessaria, cubiculis excludere, eaque à nobis omnimodis abdicare, ad Superiorem ea, sine ulla eorum redhabendorum recuperandorumque spe deferendo, eique offerendo. Vt autem hæc à nobis abdicemus, & Superiori offeramus, affectu nos quodam in illa terra non est necesse, satis est, si ea necessaria non sint.

Addit his aliud quid S. Bonaventura, nimirum, ne quidem vt alijs detur (vti nõnullos facere cõstat) per speciem præmiorum, & ad eos lucrificandos, vel sub deuotionis prætextu, huiusmodi à quoquam reclusas possidendas videri: quia tandem eorum hominis occupant, & distractionis magnæ sunt occasio: vt taceam, hominem hoc pacto se singularem facere, & inter alios velut eminere velle: ipse quippe videtur esse is, qui harum rerum in domo velut officii-

nam teneat, & ad quem omnes recurrere debeant. Est & aliud, inquit sanctus ille Doctor, præterea hæc in re incommodum, nimirum, quod sæpenumero id genus reclusas sine Præpositorum licentia alijs dentur (modo quidem, quod inaduerterent id fiat: modo, quod toties ad Superiorem cum huiusmodi nugis recurrere aliquem pudeat) simul etiam quod is in causa sit, cur & alij eas subinde sine licentia & facultate recipiant: tum quod illas recusare non audeant, tum ne ei qui illas dat, pudorem incutiant. Atque ideo in causa est, cur alij propterea partim scandalizentur, partim scrupulū & remorsum sentiant. Interdum quoque per hæc donaria & munuscula particulares quædam foueri aliqui solent amicitia & familiaritates, quas sancti Patres admodum fugillant, quod hæc (sicuti uo loco diximus) in summum fraternæ caritatis & vnionis præiudicium cedant. Hanc ob causam nostris hæc, ait S. Bonauen. maioribus nõ placent; vti & in religione hac nostra mire displicent. Etsi enim id in nõnullis, ob ea quibus funguntur, ministeria toleretur, in alijs tamen, superioribus id non placere, & fratribus nostris scandalo esse, in confesso est. Religiosus quippe adeo esse debet inops, vt quod det, non habeat. Atque hoc est, quod alios edificat, qui autem minutias & reclusas habere gestiunt, quas alijs dent, nec proximum edificant, nec tanti ab alijs ducuntur. Quocirca æquum videtur, vt in hoc sancti Bonaventurae cõsiliū sequamur.

Huc quoque non parum conferet si consuetudinem moremque, in quo sanctæ paupertatis virtus non mediocriter relucet, & quæ in Societate per Dei gratiam, satis exacte vsurpatur, promouere studeamus: quod nimirum cubicula occlusa non habeamus, & sine particulari Superioris venia nõs armarium, pulpitu, arcam, aut aliud quid quod secla clauditur, habere nefas sit. Omnia quippe Superiori aperta sunt & patentia. Adeo vt etiam in ipso modo habendi ea quæ habemus, & quibus utimur, dicere palam videamur, Accipe id tibi, si visis. Bene autem id ponderauit S. Hieronymus

Insigne pauperitatis documentum est, si res belias & superfluas religiosi superioribus in manum tradant.

Cap. 43.

Pauperes ex S. Hieronymi ordine res olim superfluas & curiosas in numerum collatas in capitulo conseruabant.

Lib. de informat.

Nonior.

p. 2 c. 9.

Res superflua ad Superiorem delata non facile alio danda.

Regul.
Triplex se-
cundum
quod
regulatur.

onymus dicens, *Nec opus sit clauibus, si iam ex ipsis monstratur exteriorum indicis quod nihil habetur extrinsecum, prater se sum.* Esto autem omnia ita in propatulo & aperta sint, à parte domesticorū tamen ea per Dei bonitatem tutissima sunt. Ut enim ipsum facile satis & secure facere possimus, B. P. N. regula quadam particulari sanxit: Primo quidem, ne quis alterius cubiculū sine Superioris facultate ingredi præsumat: qua inhibitionis sera & clauē cubiculum nostrum melius custodiatur oportet, quam clauē quadam ferrea. Deinde ne quis è domo vel fratris sui cubiculo Præpositi iniussu quidquam accipiat: quæ secunda sera & clauis est, & quidem validissima. Omnia obsignat & confirmat ipsum paupertatis votum, quod tertia catena & obseruatio est, eaque solidissima. Tribus hisce seris & clauibus, ita fortibus, magis tum cubiculum, tum quidquid eo continetur, à domesticis tunc & clausum esse debet (etsi omnia pateant & in propatulo sint) quam si ferreis ianuis & catenis obseruata essent. Omnes ergo dare operam debemus, ut id passim obseruetur, quo magis in vsu sit, ac semper latius promanet. Magna porro castigatio dignus foret is, qui per audaciam suam in causa esset, ut hæc simplicitas, sinceritas, & perfectio, quam Societas quoad hoc obseruat, violaretur, nosque periculo exponeret, ut rem tam sanctam, & in qua sanctæ paupertatis virtus ita resplendet, immutaremus. Quos grauius, & verbis efficacissimis Sancti Basilii & Bonauentura perstringunt.

Constit.
c. 2. §. 3.
in declar.
atione.

CAPVT VIII

Aliud suggeritur medium, quod nobis ad paupertatem spiritus obtinendam, & ad in eadem manendum, mirifice conducat.

Ad paupertatis spiritus conseruationē, & ad perfectionem eiusdem obrinē-

dam non parum quoq; nos iuuabit, si non solum superflua à nobis abdicemus, verum & operam demus, ut etiam in ijs quæ prorsus necessaria sunt, & quibus plane carere nō possimus, paupertatis virtus reluceat, ut in omnibus iis, pauperes cum simus, pauperes appareamus. Hoc nobis S. P. N. Ignacius in Constitutionibus præscribit, & secundum commendat. *Vestis, inquit, vestitus & lecti ratio erit ut pauperibus ac commodata: & unusquisq; sibi persuadeat, quod quæ vilissima erunt ex iis quæ domi sunt ei tribuentur, propter maiorem abnegationem, & spiritualem profectum.* Et alio in loco. *Diligant omnes paupertatem & matrem. Suxta mensuram sanctæ discretionis sui temporibus eius effectus aliquos experiantur.* Vult ergo S. P. ut id quod vile, & omniū pessimū est, nobis desideremus: non tamen, ut non nisi nuda semper concipiamus desideria, sed ut re & opere ipso aliquos incerdūm paupertatis effectus sentiamus: ut, esto nunquam desit quod ad vitam ducendam necessarium est: semper tamen sit, in quo sanctæ paupertatis virtus queat probari. Neque vero satis illi id fuit ita in genere semel & iterum declarare: verum etiam postea in sexta Constitutionum parte, ex professo & in particulari explicat ac describit, qualis noster esse vestitus debeat, ut, cum vna ex parte religiosus sit, ac ministeriis nostris conueniens, ex altera etiam paupertati quam profiteamur, respondeat. *Tria porro in illo seruanda monent. Primum, ut honestus is sit, quia religiosus sumus. Alterum, ut regionis in qua viuimus, consuetudini vsuique sit accomodatissimus: propterea quod nostra viuendi ratio quoad exteriora communis & vulgaris est. Tertium, ut paupertati non aduersetur. Tum autem, ut eo libeo declarat, vestis nostra paupertati aduersetur, si è panno subtiliori confeceretur. Quem si parentes, consanguinei, amici ac benefactores dare cupiant, illius est eum minime vsurpare: neque enim ea pauperis & Constitutionibus nostris consentanea vestis foret. Obiciunt autem nonnulli,*

Cap. 4. Ex. 2.
gen. 5. 26. &
regul. 25.
Summar.

3 p. Constit.
c. 1. §. 25. re-
gul. 24.
Summar.

3 p. Constit.
c. 2. §. 3. &
littera C.

6 p. Constit.
c. 2. §. 15. &
in declar.
atione.

Vestitus sit
honestus.
Consuetu-
dini accom-
modatus.

Paupertati
conueniens.

panno pretiosiore ut longe utilius & compendiosius videri, quod ex eo panno confecta vestis diutius duret, quam duas vel tres alię panno secundo: proinde maiorem paupertatem videri, si talis ad usum comparetur. Sed hæ mundi & carnis rationes sunt. Longe quippe potius est paupertatē relucere in veste quā gestamus, & in eo quod pauperes videamur, & ad instar pauperum vestiamur (quoniam pauperes sumus) quam in omni quæ cogitari possit parsimonia & compendio. Ad hæc, non in panni qualitate tantum, verum etiam in ipsa vestis forma paupertas eluceat necesse est: nam si quis vestem omni ex parte completam, laxam, & magnificam habere vellet, ea pauperi religioso consentanea ac decens minime foret.

3. p. Confir. p. 2. l. 1. ser. 6.

In regul. s. h. m. d. i. p. 22. d. Tim. 6. d.

Duo tantum P. N. in vestitu spectari vult: Primo, decorem & honestatem; deinde, ut nos à frigoris iniuria defendat. ob hæc enim duo vestis primo vsurpari capit, & hic primarius eius est finis. Est hæc item doctrina S. Basilij, qui ad hoc propositum adducit illud Apostoli: *Habentes alimentis, & quibus regamur, his consentis simus.* Vbi sanctus quidam expositor ait, *Nora, dixisse Apostolum, Alimenta, non oblectamenta: & quibus regamur, non quibus honoremur.* Satis nobis esse debet solum necessarium; reliquum quod magnificentiam & inanem ostentationem spirat, à religione prorsus est proscribendum, & nullatenus permittendum, quia vanitas & profanitas est. Apoge procul hinc hæc omnia: & per hoc ostium & rimam mundus ad nos non penetrer. Quam S. Franciscus etiam in sua olim religione hoc timuit! Nam eum F. Helia (ut in Chronicis Ordinis scribitur) magni vir in eo nominis, qui quæ etiam ut Generalis Ordinis Minister ei præfuit, vestem sibi longam, amplam, ac manicis oblongis, & panno subtiliore comparasset, eum S. Franciscus ad se coram multis fratribus vocavit, sibi quæ vestem illam, quam indutus erat, petijt exhiberi. Hanc ergo acceptam protinus sua superinduit, plicas sinuum eius concinnando, pendens caputium a commodando, & manicas com-

fr. li. 2. c. 19

S. Franciscus actione mirabili ostendit quomodo Religiosus dedecus non significum habet.

plicatas inuertendo, gestibus quibusdam vanitatem sæcularem spirantibus: Vnde mox erecta ceruice, pectore turgido & inflato, gressu superbo incedere cepit: ac voce sonora & ad grauitatem composita fratres præsenes compellere, dicens: Saluet vos Deus, gens honorata. Strabant attoniti fratres, visis & auditis ijs, quæ vir sanctus faciebat & dicebat. Hoc porro iam factum, magno quodam seruore & zelo, indignandus raptim vestem hanc exiit, & quam poterat contemptissime à se procul abiecit, F. Helia, audientibus omnibus, dicens. Ita degeneres Ordinis filij, vestiti incedunt. Deinde in habitu suo humili, contemptibili, angusto & curto manens, vultu ad hilaritatem & mansuetudinem composito, magna cum humilitate & familiaritate fratres suos alloqui, ac summa illorum mansuetudine paupertatem & humilitatem edocere cepit. Nos ergo fratres, inquit, non spurij ac degeneres religionis filij, sed legitimi sumus, ut omnibus matris nostræ sanctæ paupertati similes appareamus. Vestis nostræ talis esse debet, qualis pauperum esse solet, nimirum ut in ea reluceat paupertas, & ex ea pauperes nos esse appareat. Et propterea etiam minus fratres oporteret, quam decenter facere possumus; nec non aliquanto infra eum gradum descendere, quem suo nobis homines iudicio necessarium censent. Neque enim is in vestitu pauper dicitur, qui quid vestium sibi necessarium est, completis sine habet, nec in eo pauperem se esse ostendit, sed ille, cui aliquid etiam deest de eo quod necessarium est. Vnde etiam supra diximus, veram paupertatem consistere in eo, quod gaudeamus cum aliquem nos defectum & carentiam pati contingit, etiam in ijs quæ necessaria videntur: & eum, qui nullam prorsus necessitatem pati ac perferre vult, nondum ad paupertatis spiritus perfectionem peruenisse.

Quod de vestitu dictum est, etiam est de reliquis rebus quæ ad usum nostrum feruiunt, intelligendum: nam in omnibus illis procurare debemus, ut sanctæ paupertatis virtus ubique reluceat, & de foris appareat.

pareat esse nos pauperes; in cubiculo aliud non habendo, quam quod omnimodis necessarium est, atque id etiam vilissimum, puta mensam pauperum, lectum contemptissimum; denique quod domi pessimum est, tibi vt cedat velle debes. Libros vero, qui tibi non per necessarium sunt ad Bibliothecam communem deferas, magnificum tibi nolito putare quod multos in cubiculo libros habeas. S. Bonavent. hac in parte satis ad particularia & minuta descendit, religiosum etiam atque etiam monendum quid habeat præter id quo facile carere non potest; atque hoc etiam procurare debet, vt ne sit nimis curiosus, vel elegantis sed secundarium, ineptum, vetus & uetritum. Nolito velle, vt libri tui optime & ex arte sint compacti, aut vt Breuiarium vel Diurnale tuum curiosum sit, pulchrum, scitum, singulare. Nolito gestare penes te imagines curiosas, neu rosarium magni pretij & valoris. Si quem vero Agnū Dei, vel crucem, vel thecam reliquiarum, ad tuam deuotionem habueris, cōformia ea sint paupertati, quam profitemur: Et, quo in his eris pauperior, eo Deo sanctisque omnibus eris carior. Hinc D. Franciscus dicere solebat, spiritus emortui signum esse, curiosa quædam, & quæ minime sunt necessaria, habere. Nam quibus ait, spiritus tepidus, & calore gratiæ destitutus contigit ac foueri melius potest, quam friuolis hisce rebus, quoniam enim nullam in rebus spiritalibus consolationem inuenit, hinc in exterioribus his delectationibus eam quaerit. Est autem hac euidentissima & probatissima quædam veritas. Atque id eo tantū nugas & inanis has Superiores nostri facere solent. Primo quidem intuitu & ratione ipsius paupertatis; deinde, quod notum nullum in homine esse spiritum posse, quando id genus nugis animum applicat. Neque vero in his solum, verum etiam in ijs quæ necessaria sunt (vt iam ante dictum est) pauperes nos esse & videri oportet, gaudentes cum quid etiam in his nobis deerit, quo Christo Iesu Redemptori nostro hac ratione assimilantur, qui cum esset diues, propter nos egenus factus est, & car-

tum, etiam in rebus necessarijs, defectum ac penuriam sentire dignatus est, famem, sitim, frigus, defatigationem ac nuditatem patiēdo. In cælo, inquit, maxima bonorum & diuitiarum erat abundantia, nulla vero inueniebatur paupertas; at in terris ingens quidem mercis huius erat copia, homines tamen mortales eius pretium & valorem non agnoscebant. Quid fecit ergo Dei filius? Ceu prudens mercator, erga mercem hanc affici cepit, eamque in humeros sustulit, vt hoc pacto etiam homines eam cognoscerent & æstimarent, & multum sibi ex ea coemerent, cum tanti ipsa in regno colorum sit valoris ac pretij.

CAPVT IX.

In quoea quæ dicta sunt, exemplis confirmantur.

Abbas quidam Ordinis Cisterciensis in Saxonia, cum non contentus esset panno, qui in terra patria texebatur, singulis annis subtiliores & pretiosiores in Belgio pannos petebat, & quibus de in vestes sibi parabat. Quicum iam vita functus esset, monachi vestes eius inter se diuidere cœperunt. Monasterij vero Priori aliquot de tunicis illius obtrigerunt, quarum vnâ cum nocte quadam ratione festi solennioris, induisset, tanquam si laminas quasdam candentes corpori applicatas sentiret, clamare cœpit, toto se corpore velut a duri, atque hæc identidem vociferans, ilico vestem à se abiecit. Quam mox omnes monachi scintillas quasdam igneas à se emittentem viderunt, quasi si ferrum candens fuisset. Hoc prodigio attoniti & perterriti omnes, qui aliquid de defuncti Abbatis vestibus sumpserant, statim id eodem detulerunt, quas cum simul omnes accumulassent, ecce subito vnde undique ex omnibus partibus scintillæ igneæ, velut è fornace quadam succensa, prorumpere cœperunt. Tandem vero hocce prodigiū durauit, vt de eo omnes vicini Abbates certio-

Sermo d. in Vigil Natiuitatis.

Lib viror. illust. Ordinis Cisterciens.

Vestis pauperis presto instar ferri candentis scintillas.

Infer. in Natiuitatis.

Infer. in Natiuitatis.

Infer. in Natiuitatis.

Infer. in Natiuitatis.

res reddi poterint; qui quam primum illuc aduolantes, suis rem oculis notarunt, & de horrendo hoc Dei iudicio testimonium perhibuere.

*Casarius
lib. 4. dist.
c. 12.*

Cum vir quidam illustris, quoddam Benedictinorum in Gallia cœnobium grauius modis diuexaret, statuerunt monachi de suis quendam ad Regem Philippum destinare, qui de ijs quæ iniquè patiebantur, grauius inibus, apud eum cōquereretur, remediumque exposceret. Miserunt ergo ad curiam monachum iuuenem & nobilem, quem ob parentes & consanguineos in aula claros benigne sperabant à Rege audiendum. Is ergo ad Regem cum uenisset, dixit: Quidam monasterio nostro graues iniurias intulit, cuius vim rogo, ut Maieestas uestra reprimat, & impediatur, & ea quæ nobis abstulit bona, restituere eum compellat. Rex, monachi uerba & agendi modum considerans, petiit, quisnam esset? Cognito uero eum Equitum cuiusdam ecclesie filium esse, alia quædam præter rem respondit; donec monachus de nouo qui orsus, ait, Vere, Domine, quidquid in Cœnobio habebamus, iniquus ille nobis abstulit, uix ut quidquam nobis reliquum scerit. Tum Rex, Facile id apparet ex calcceis tuis. Nam si uel pauca aliorum cōtū tibi reliquisset, non essent ijs tanta angustia. Quo alijs nobilior es, eo esse debes humilior. Eum uero confusum lenire cupiens, addidit; Minime tibi grauis monito, mea uideatur, quia ex boni & utilitatis tuæ amore ea profecta est. Reuertere ad propria; equidem dabo operam, ne quam nobilis ille posthac amplius iniuriam uobis inferat.

*Monachus
obuestitum
à Philippo
Rege reprehenditur.*

*Casarius
lib. 4. c. 13.*

Simile Casarius, exemplum mox capite sequenti refert de Philippo, Rege Romanorum, qui eodem prope modo Abbatum cuidam Cisterciensi respondit. Cum enim hic cum Rege de conuentus sui necessitatibus & angustiis ageret, Rexque calcceos scitos, & elegantes, quos indutus erat, aspiceret: Satis, inquit, apparet è calcceis tuis, domus tuæ res satis angustas esse; cum ne uix quid è coemere queas. Quo responso Abbas accepto, mire confusus recessit.

Gardianus quidam Franciscanorum, & B. P. Franciscus satis familiaris, quoddam in usum fratrum oratorium construxit, & iuxta illud cellam, etiam aliquantulum inde remotam, in qua uir sanctus habitare, & orationi se dare posset, cum ibidem commoraretur, atque ideo diutius ibi manere uellet. Erat autem cella è ligno ruditer dolato tantum constructa. Ad quam cum Franciscus huc recens appulsum duxisset, ut ipsam inspiceret, ille mox dicere cepit. Si me, frater, in hac cella habitare uis, intus eam uiminibus ramisque arborum circumuestias, ut in his paupertas reliceat. Quod cum factum esset, ad dies aliquorin eadem est commoratus.

R. P. Franciscus Borgia, in omnibus rebus suis uerum se pauperem, & perfectum uirtutis huius amatorem se exhibebat, in uestitu, seilicet, victu, & cubiculo: quin & in rebus minutis, puta in charta uel conciones suas inscriberet, in foco, qui aliquando illi in summa necessitate struebatur, & in alijs id genus rebus; adeo quidem, ut ab eadem nulla ratione impetrari posset, novos calcceos, aut caligas nouas ut indueret: semel etiam alij quoad hoc illum fallere uoluerunt, novos in locum veterum antequam surgeret supponendo: sed in irritum pia illa fraus cecidit, & decipi uoluntarius ille paupertatis amator non potuit. Cum elemosynam ostentari emendicabat, frustilla & buccellas patris, quas aut ipse aut alij deforis afferebant, maiori gustu comedebat, quam de integro qui in mensa domi ponebatur, parte. De quidem in itineribus suis, quantum uis longis & laboriosis, & quantum uis, ualento assiduisissima id exigere uidebatur, permittebat ut uel unum mundum linteamen sibi dormituro præberetur, ueritus ne id in sanctæ paupertatis præiudicium foret. Non raro, tempore perfrigidum, in saccis stramineis, sub tecto imbribus & uentis uadiquaque peruenio somnum capiebat: idque tanta uoluptate & gaudio, ut focis suis admirationi & confusione foret, illius cudo & penula uiaoria tam hieme quam æstate, non erat alia quam

*r. p. lib. 2. ca.
Corin. 10.
ner.*

*S. Franciscus
suis uis
cella dile.
Antar.*

*Franciscus
Borgia in
omni re
paupertatis
tem, scilicet.*

*Franciscus
num emen.
dicat uis
uoluptate
uestitur.*

quam pallium complicatum, & quidem inuicem, ne tantum destrueretur. Et velut miraculi loco habendum videbatur, cum aut ocreas aut aliud quodpiam contra pluiam monumentum admittēbat: quod pileo suo diceret, fatis & solis æstum, & pluiæ iniurias posse arceri. Hinc non raro ad diuerforia veniebat, totus perplutus & madidus, & frigore rigens: cum autem hoc in statu ad hospitiū veniens, ipsum vel non fatis instructum, vel multis necessariis rebus destitutum inueniebat, insolito quodam gaudio perfundebatur. Nulla eius vnquam tanta fuit infirmitas, nullum frigus ita intensum, vt suo in lecto & cubiculo; quoddam ad frigus accendendum velamen obtendi pateretur: cum etiam delicias sapere illi videretur, si vel parua aliqua storea ad lecti caput affueretur, quæ omnia eo in ipso erant gratiora & mirabiliora, quo maiora in seculo reliquerat.

C A P I T U L U M X.

Ad quid, & quomodo paupertatis voto Religiosus obligetur.

Am reliquum est, vt in sequentibus ostendamus ad quid in rigore nos paupertatis votum obliget, quando contra ipsum delinquatur, & quando id letale delictum futurum sit. Equum est namque nosse religiosum quæ sua sit ex ratione status, nec non ob vota quæ fecit, obligatio. Alias tractauimus, quæ perfectionis sunt, nunc tractabimus ea quæ sunt obligationis; quæ semper primum, ac velut fundamentum esse debet, super quod reliquæ omnia sunt inædificanda. Quam ergo possumus succinctissime in vnum hic colligimus ea quæ quoad hoc Doctores tum Theologi, tum Canonistæ tradunt, eaque ex ipsomet iure Canonico, & sanctis Patribus deprompta. Votum itaque paupertatis ex se religiosum obligat, ad nullum vilius rei temporalis, sine legitima

Superioris licentia, dominium, proprietatem, & vsum habendum. Hæc est communis Doctorum sententia, & expressse in sacris Canonibus declarata.

Hinc sequitur primo, religiosum ex voti paupertatis obligatione, nullam prorsus rem temporalem habere, possidere, dare, sumere, accipere posse, ad eandem retinendam, & vtendum, aut de illa disponendum, sine expressa superioris facultate. Hoc namq; eius proprium est, qui rei proprietarius ac dominus aut de facto est, aut esse potest, vnde qui secus faceret, votum paupertatis infringeret. Ita id inferunt ac docent Doctores omnes, & ita in sacris Canonibus expressum & declaratum est.

Secundo, hinc consequitur, non solum illum religiosum cōtra paupertatis votum facere, qui aliquid de rebus domesticis, Superiorum in iussu, capit, retinet, dat, aut de eo disponit: verum etiam eum, qui ab externis, puta parentibus, amicis, benefactoribus quid sine Superioris permisso accipit, retinet, vel de eo disponit. Hæc quoq; est communis sententia Doctorum, & in Iure Canonico, velut res certissima, statuta.

Hæc sunt totius huius materiæ principia, ac velut fundamenta; & super hæc struendum, quidquid hic nobis dicendum est, ex hisce principijs cōclusiones, ad casuum particularium, qui occurrere queunt resolutiones, eliciendo.

Omnia hæc S. P. N. in Constitutionibus, de hac ipsa materia loquens, nobis proponit ac declarat, & sunt in regulas eadem relata, vt ea velut in oculis habeamus. Regula quippe vigesima sexta ait: *Intelligent omnes, quod mutuo dare vel accipere, vel dispensare quidquam de ijs quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior consensum prestiterit.* Ne vero quis putaret, solum contra paupertatem esse, cum sine Superioris venia aliquid de rebus domesticis accipitur & dispensatur; non vero si quid huiusmodi ab externis recipitur, aut de recepto ab illis, Superioribus in seijs, disponitur; hinc secundum hoc in alia regula declarat, dicens: *Nemo mutuum*

Habetur. e. cum ad monitar. de Im. mon. c. Mo. nach. eod. tit. c. Ex parte. de cau. §. 12. q. 1. c. Non dicitis. c. Nolo. c. Expedi. c. Scimus. §. Clem. ne in agro Dominico. de statu monach.

3. p. Constit. c. 1. §. 8. §. reg. 26. Si. marq.

Reg. 9. Com. Nemo mutuum. reg.

*Reg 9 Com-
mentum*
rem illam ex domo, & ex alterius cubicu-
lo sibi surperet, aut ab externo quouis mo-
do sibi, aut alii accipiat, sine superioru li-
centia. Hinc in regulis breuiter B. P. N.
complectitur id, ad quod in rigore pauper-
tatis votum nos obligat.

Porro nemo falso sibi imponere ac de-
cipere debet, cogitando peccatum non esse,
aut saltem non mortale, regulas suas in-
fringere, quod nostrae constitutiones & re-
gulæ ad peccatum non obligent. Fieri non
posset aliquem quoad hoc grauius decipi,
dicendo. Videbam quidem me contra regu-
lam facere, dum illud ab alio accepi, vel al-
teri dedi: sed quia regulæ nostræ ad pecca-
tum non obstringunt, non putavi pecca-
tum esse: sed tantum contra regulam quan-
dam me facere. Fateor quidem, regulas &
constitutiones nostras ad peccatum non

*6 p constit.
55.*

*Votum pau-
peratis ob-
ligat etiam
ad mortale
peccatum.*

obligare (vti id in his ipsis constitutioni-
bus S. P. declarat) id nihilominus certum
est, vota, quæ facimus, ex se ad peccatum,
& quidem mortale, obligare. Atque ita id
eo loco B. P. declarat, ne quis vllam præ-
tendere ignorantiam, aut inde errandi oc-
casionem capere possit; nisi alioquin res
ex se nimis quam sit clara. Liquec enim,
quod, sicut religiosus, qui castitatem vio-
lat, mortaliter contra votum, quo ad
eam se obligauit, peccaret, & nouum sa-
cerilegium admitteret: pari modo, qui vo-
tum paupertatis prætergreditur, mortali-
ter contra votum, quod ipse concepit, de-
linquat. Nullum in hac re dubium est: li-
berum quippe tibi erat, in mundo cum
tuis opibus manere, eisque ad libitum &
prout velles, vti, nec in religionem intra-
re, & votum paupertatis non facere: &
postquam iam ingressus es, & eiusdem
voto te obligasti, in tua manu iam non
est vel argentum vnum accipere, vel ali-
quid sine licentia possidere, quia ad id te
voto nuncupato obstrinxisti. Atque hoc
est, quod Apostolus Petrus in Actis Apo-
stolorum dixit Ananiam ac Sapphiram, qui
votum paupertatis fecerant (vti notant
sancti Patres) cum enim hæreditatem &
agrum quem possederant, vendidissent, &
eius pretium pro iudore, ad pedes Apосто-

lorum detulissent, aliquam eius partem
sibi reseruarunt, plura cum se vendidisse
negantes: ait viro Apostolus; *Anania cur
tentauit sathanam cor tuum, mentiri te
spiritui sancto, & fraudare de pretio agrum
Nonne manens tibi manebit, & venan-
dum in tua erit potestate? Quare po-
susisti in corde tuo hanc rem? Non es men-
sus hominibus sed Deo* Mox vero cum
diuina est subsecuta castigatio: detrepente
enim concidens in loco exspirauit: quum
& vxor eius Sapphira, quæ delicti huius
fuerat particeps, eandem mox penas de-
dit. Et additur in sacro textu: *Et factus est
timor magnus in vniuersa Ecclesia, & in
omnes qui audierunt hæc.* Ergo o. nos par-
est non parum timere, ne quid contra
paupertatis votum committamus, cum
eius præuaricatio tam à Deo acriter pu-
niatur.

Vt ergo ad propositum reuertar, dico,
nisi tantum per regulam aliquam ad pau-
peratam obligaremur, contra ipsam fa-
cere, peccatum non fore: at quando con-
stitutiones vel regulæ materiam alicuius
voti continent ac declarant, dicunt ob-
ligationem sub peccato: non tam quod
vim illam habeant ad peccatum obligandi,
quam ex obligatione voti ad hoc obtrin-
gentis. Verbi gratia, dum continent & de-
clarant materiam castitatis, vel legis na-
turalis, dicunt obligationem sub peccato,
non quidem ex virtute regulæ, sed ex ob-
ligatione, quam castitas aut ipsa lex natu-
ralis includit. Quoniam vero hæ regulæ
voti paupertatis substantiam, & ad quid
tale votum hominem ex se se obliget, di-
cunt & declarant; hinc, qui istas regulas
infringer, peccabit; non tam quod regu-
lam violet, quam quod paupertatis vo-
tum, quod in illa includitur, frangat. Adeo
vt non propterea regulas has præ oculis
habere debeamus, vt hinc occasionem ca-
piamus cogitandi, id solum regulam esse:
sed hoc præsupposito, cogitemus his co-
ram voti paupertatis substantiam, & id ad
quod ipsa in rigore obligat, paucis sum-
matimque comprehensum contineri; id-
que è luce Candorico, & ex omnibus, vti
dixi.

*Regula in-
frangendo
ad pau-
peratam ob-
ligat.*

diximus, Doctoribus, & promptum. Vnde de religiosis in communi viventibus loquens sanctus Augustinus, ait. *Certum est eos nihil habere, possidere, dare, vel accipere sine Superioris licentia debere*: quod ad litteram idem est, quod regula nostra præscribitur. Hoc enim est vere pauperem esse: alicui autem fas esse, ex sua voluntate & arbitrio, & prout lubet, & sine alterius facultate, rem aliquam temporalem accipere, vel dare, vel possidere, vel dispensare, est esse proprietarium; & per consequens, voto paupertatis repugnans.

Vt autem hoc, quod velut primum in hac materia principium tenendum est, melius intelligatur: notandum est hanc, secundum Doctores, Theologos, & Iurifconsultos, esse inter usum & dominium rei alicuius differentiam; quod qui rei dominus est, communiter de ea facere possit quod placuerit, & eam cuicumque voluerit, dare, & prout visum ei fuerit, mutuo dare, vendere, insumere, & dispensare. at qui absolute eius dominus non est, sed tantum usumfructum eius habet, non potest de ea prout voluerit disponere; neque enim alteri eam dare, nec vendere, nec alienare potest: sed tantum ea uti ad eum usum, ad quem illi fuit concessa. Id similitudine quadam declarant. Sicut, inquit, dum quis alium ad conuiuium inuitat, solum ei facultatem dat comedendi de omni eo quod apponetur; ciborum autem appositorum eum dominum non facit; quod eos nec domum deferre, nec alij cuiquam amittere, de iis sportulas mittere, non item vendere, non denique de ijs prout voluerit disponere possit: sed usum tantum & facultatem habeat ad comedendum illis de eo quod voluerit. Atque ideo usum distingui dicunt à dominio etiam in rebus quæ visu consumuntur, & quidem usu primo. Taliter ergo, docentibus Doctoribus, se Religiosi particulares habent, etiam quoad illa, quæ Superioribus annuentibus habent: solus quippe usus eorum ipsis conceditur, ut illa usurpare, & in usum suum conuertere possint: attamen certum est, alteri cuiquam rem vestem, quam

habes, sine Superioris facultate dare non posse, quia non est tua: & si absque facultate eam dares, contra paupertatis votum peccaturum: ita namque te absolutum eius dominum faceres, cum de ea facias, quod lubuerit. Et quod de hac re dico, etiam est de reliquis rebus quibus utimur intelligendum: alijs quippe te breuiarium, portifolium, aut galerum sine venia Superioris dare nefas est: nihil enim horum tuum est. Solum tibi ijs uti datum est ad usum proprium uti cõiuræ dum inuitatur, usus datur ciborum. Simile hoc & exemplum semper in memoria habeamus, quia verumque id proprium est, & rem de qua agimus accommode declarat.

Si vero ne de iis quidem, quæ cum licentia Superioris in usum proprium possidet, Religiosus facere possit quodcumque voluerit, nec ea alijs dare; minus ergo sine Superioris venia, de reliquis quæ in domo sunt, dare, accipere ac disponere poterit, aliquid è vestiario, bibliotheca, refectorio, penu, aut alio quopiam loco accipiendo, tam ut alijs det, quam in usum proprium. Hoc enim etiam euidentius contra paupertatem foret.

Bonaenens.
in specul.
discipl. p. 1.
c. 4.

CAPVT XI.

Ostenditur, contra paupertatis votum esse, sine Superioris venia aliunde quid accipere vel dare, esto id de domo acceptum non esset.

Iam ante diximus, communem esse Doctorum sententiam, non modo voto paupertatis aduersari aliquid è rebus domesticis in usum proprium accipere, & alteri id sine licentia dare; verum etiam aliunde quid ab alijs sine eadem Superioris potestate accipere: usque eo, ut si quis amicus, vel benefactor, vel pater, vel cognatus tuus tibi quid ad vestem, ad librũ, ad aliud

Rodriguez exercitij pars 3.

o quod-

quodcumq; demum comparandum largiatur, tuque ipsum Superioris iniussa recipias, vel possideas, vel eo utaris, contra votum paupertatis peccaturus sis; tam si id tute petas, quam non petas, sed non petitum & sponte, tum per viam aniuitiæ, tum elemosynæ, tum etiam cognationis, aut quocumq; alio tibi detur. Ah, dicit aliquis, Fateor quidem, quando res illa domui propria est, eius usurpationem contra votum paupertatis videri: at, quando externus quislibet eam mihi donat, quomodo hoc peccato in paupertatem peccetur, non video: cum nihil de domo ipse accipiam, nec aliquam illi iniuriam aut nocumentum inferre videar. sed potius ei prodesse ac benefacere, hac ratione parcendo iis quæ ipsa mihi dare debebat. Quodnam est hac in re peccatum? Contra quod præceptum hic peccatur? Dico, ordinariè furti id peccatum esse, & contra septimum Decalogi mādaturum sic peccari. Ita id expresse sua in Regula tradidit S. Augustinus: *Quod si aliquid, inquit, desur alicui, redigatur in communem rem, & cui necessarium fuerit præbeatur.* Si quis religioso quid dare velit, vt v. g. parentes filio vestem, vel aliud quidlibet, non id religiosus sine facultate accipere potest, sed Superior, neque vero ad huius solius usum, sed domus totius & communitatis, vt deinde detur illi, qui eo magis opus habere videbitur. Si, quæ tibi missa fuit, vestem alteri dare Superior velit, ne id tibi graue videatur, quia non est tua: statim enim ac domum subit, fit communis, & tam mea quam tua est. Sed, vt ad rei caput veniatur, ilico sanctus Augustinus subiungit *Quod si aliquis rem sibi collatam, & sine Superioris facultate acceptam, celetaueris, nec ei declararit, furti iudicio condemnetur.* Nec diuersus ab illo abit sanctus Basilius sic scribens. *Furtum est priuatis rei, nescio Superiore possessio.* Cui autem eam surripi putas, cui furto tolli? Religioni toti & communitati, inquit sanctus Basilius: *Societatis, inquit, expletio est, rei cuiuscunque, & undecumque in priuatum usum seu catio.* Neque vero est, vt hyperbolice quis sanctos Pa-

Reg 3, v. 28.

7a Constit.
monast. 6.
5.

eres locutos hic esse credat, vbi aliis interdum in rebus exaggeratiue loqui solent, vt eum quem alloquuntur, magis reuelant & teneant; ita se res hic non habet, sed hæc est plana aperta que quædam veritas, & communis Doctorum omnium opinio, in quodam principio, in quo communiter omnes conueniunt, fundata. Est autem hoc, Religiosum per votum paupertatis prorsus se habendi dandive incapacem & inhabilem reddere. Nam sicut iam non est amplius suus, sed religiosus; ita quicquid acquirat, & quodcumque illi datur, vel habuerit, statim ac in ius illius quomodocumque transit, religioni cedit & acquiratur. Vnde si cui religiosus cathedra aliqua Doctoralis, vel alius quislibet census obtingit (sicut Salamancæ eos habere constat) stipendium illud scolastico, ac reditus ille non tam religioso, quam Monasterio illius cedit; vnde hæc Superior illius, aut eius nomine procurator recipit, perinde ac alios quoscumque Monasterij redditus: Religioso vero cathedram hanc occupanti, Superior de omnibus quibus opus habet, prospicit, sicut etiam prospicere debebat, esto cathedram hanc doctoralem non haberet.

Vnde luce meridiana clarius patet, religiosum quid ab alio accipientem, & sine Superioris voluntate retinentem, furti crimen committere. statim quippe atque in ius religiosi illud transferbitur, ipsum religionis est; ac proinde si ipse id sine venia sumat & retineat, contra Superioris voluntatem id usurpat & religioni furatur. Furtum namque sic defini solet, Rei alienæ contra domini voluntatem, acceptio vel retentio. Vnde consequitur, quod, si religiosus id alteri sine licentia, esto per viam elemosynæ, donet, acceptor ille nullum eius ius aut dominium acquirat; sed religioni ipsum teneatur restituere. Hinc etiam videre erit, quam grauiter errent ij, qui se parenti, penitenti, amico, librum, imaginem, reliquiarum thecam, aut quid huiusmodi dare posse existimant, quod hæc se nec à domo; nec à Superiore, sed ab alio quolibet externe accepisse

Fur est qui
accipit quod
aut retinet
ab que licentia.Lib. 4. Di. 1.
cap. 11. 8.
lucum.Religiosus
iustitiam
quærit
Gregorius
accipere
peccati
fratre
vniuersi.

accepisse dicant. Adco, vt, sicut furtum & voti paupertatis fractio est, aliquid quod domus est, non conscio Superiore capere, dare, ac dispensare; ita non minus furtum sit, si quid ab extremo sine Præpositi venia capiatur sumaturque, aut acceptum possideatur ac dispensetur.

Notandum porro hic, quod, esto illud furtum non esset, nec aliquid hoc pacto domui, Monasterio, aut alicui priuato damnium noxave inferetur (vti quopiam in casu contingere possit) mortale nihilominus in genere suo peccatum foret, temporale quid, ignorante Superiore, accipere, sumere, vti, aut de eo ad libitum disponere. Per paupertatis quippe votum Religioso hoc illicitum, & ad hoc se ipse, quemadmodum diximus, incapacem reddit; & quicumque tale quid à religioso acciperet, adeo eius sibi dominium non compararet, vt etiam ad eiusdem restitutionem obligaretur: quoniam id accipit ab eo, qui dandi in habilis & impotens est, sicut qui ab impubere & pupillo quid accipit.

In rei huius confirmationem facit id quod olim sancto Gregorio Papæ contigit, eum Monacho quodam eius Monasterio, quod in Vrbe cum Pontificatū gereret, construxit, quodq; tam ipse in libro Dialogorū, quam in vita S Gregorij Surius commemorant. Quidam ergo loci illius monachus, Iustus nomine, à fratre suo viro sæculari petijt, quādam vt sibi tunicam compararet Frater, manu ad crumenam admota, tres inde argenteos regales educens, ait, En tibi tres argenteos, & ex iis ad libitum tunicam eme. Ita quidem Surius, qui hoc se ex ipso originali & autographo transcripsisse asserit, tametsi in S. Gregorij Dialogis, tres aureos fuisse nummos dicitur. Verumtamen parum ad rem nostram facit, tresne fuerint argentei, vel aurei; & sane ad tuniculam coemendam tres ea tempestate argentei satis erant, & etiam plusquam satis. Sed veniamus ad id, quod ad propositum nostrum facit: nempe, monachum demum tres hosce argenteos, aut, si maus aureos, inscio Abbate acce-

pisse, & in cella asseruasse. Contigit autem interea ipsum in grauem morbum incidere. Forte alius quis, casu nescio quo didicit, hunc tres illos argenteos penes se habere. Vnde, premente conscientia, confestim Abbatem pecuniz huius reddere certiozem voluit: perinde atque etiam nos regula quadam iubemur, si quid graue de aliquo fratrum nouerimus, statim id ad Superiorem referre. Abbati porro grauis hic casus videbatur, ac dignus super quo Pontificem cōsuleret. Ergo S. Gregorium adit, rogaturus quid sibi hic faciendum foret. Intret ergo Gregorius, vt ne quis monachorum ægram hunc inuideret, nec alloqueretur, sed omnes cum vt excommunicatum auersarentur, eo quod paupertatis votum violasset. Adhæc, ne, cum expirasset, cum aliis in loco sacro, sed extra Monasterium in sterquilinio, sepelirent, super cadauer autem tres illos nummos proiecerent, illi inclamantes, pecunia tua tecum sit in perditionem. Ergo cum ex hac infirmitate demortuus esset, omnia ex ordine, vti Pontifex iusserat, facta sunt. Addit autem Gregorius, tanto factum hoc vniuersam domum timore & honore compleffe, vt monachi omnes, cellas suas & reculas, quas etiam cum licentia habebant, quasque licite haberi poterant, excutere cæperint, & ad superiorem securitatis ergo detulerint, ne quid paupertati repugnans possiderent. Ex hoc, alijsque priscorum illorum Patrum exemplis, hæc est per sacros Canones, contra religiosos, qui proprietarij demoriuntur, pæna constituta.

As 8. 201

e Monach 18. c. Cum ad Monasterium. da statn monach.

CAPVT XII.

Descenditur ad casus aliquos particulares, voto paupertatis contrariantes.

EX principiis & communi Doctorū doctrina, quā iam attulimus, particulariū qui occurrere possunt, casuū resolutiones peti dariq; possunt. Et, quoniā moralia hæc

lib. 4. Dia- logi. 15. 8. Surius. Dialogis suis pauper pauer d Gregorio accipien pecuniam a fratre sine venia.

optime per exempla & casus particulares declarantur, aliquot id genus casus hoc loco afferemus. e quibus reliqui haud difficulter intelligentur, itaque materiae huic abunde erit satisfactum.

Porro ergo dico, & è dictis infero, si Superior religioso copiam hic pecuniam, ad iter quod iam suscipiendum agendumque det, eum ex illa nec rosaria, nec imagines, neu quid aliud simile, siue in usum proprium, siue vtriusque donet, comparare posse, nec ad Agnum Dei, vel ipsantheacam suam adornandam insumere: et si alias in victu per viam sit parcius, & tantum non impendat, quantum licite in diuersioribus insumere possit. Ratio est: quia hæc illi pecunia tantum ad eum usum datur, vt illa per iter suum vratur, atque ideo, omne quod in eo non insumet, quomodocumque demum id fiat, ad Superiorem. à quo missus est, aut ad eum, ad quem proficiscitur, referat oportet: si quid vero sibi referuet, vel in aliud quid insumat, religioni suffurabitur, & contra votum paupertatis peccabit. Intelligendum hoc est, quando religio religioso omnia, quæ ei ad iter necessaria sunt (quemadmodum in nostra fieri consuevit) subministrat. Nam aliud esset, quædò tantum, & nō amplius, in singulos dies illi insumendum limitate præscriberetur; ita quidem, vt licet plura per viam opus haberet, plura tamē non acciperet; id quippe signum est, eum tunc expr. istam, aut tactam. & interpretatiuam facultatem habere, id, quod sibi è dato, parce vsurpando, superfuerit, in alias res honestas impendendi.

Secundo, idem quoque locum habet, esto hoc illi viaticum non religio, sed aut pater, aut cognatus, aut pius aliquis benefactor dederit; ita vt ex eo nec Breuiarium, nec thecam, nec conspicienda, nec aliud quodcumque, tam sibi, quam aliis dandum emere possit. Nemo vero in hoc erret, dicendo: Pecunias has mihi non religio, sed consanguineus amicus meus dedit: Nam parum refert, easne tibi religio dederit, an consanguineus, vel amicus tuus. Illæ namque, ex quo iuris

tui sunt, fiunt religionis, & perinde est, ac si Superior, vel procurator domus eas tibi dedisset, vt capite superiore insinuauimus. Vnde in alium eas usum conuertere non potes, quam in quem illas tibi Superior dedit, nimirum in iter tuum, & omne quod tibi quomodolibet superfuerit, ad Superiorem referre debes; si autem in aliud quid ipsum impendas, vel tibi serues, contra votum paupertatis peccas; & tantundem est, ac si religioni per furtum id surriperes. Idem quoque vsu venit, etsi has pecunias quis cum venia Superioris accepisset: nam si eas sine facultate eius reciperet, etiam tum ex hac parte votum paupertatis violaret, vti antedixere meminimus.

Tertio, idem locum habet, quando quis ex aliqua missione, vel è patrio solo, vbi aliquid (verbi gratia, quoddam ad iter munimentum, aut alia quæpiam vestis) ei datum fuit, domum iam reuertitur ex quo enim id in ius eius transit, sit communiter commune. Ergo iam domum reuersus, Superiori, vel eius nomine rei vestiarie præfecto, ipsum consignare debet. Si autem id sibi sine venia referuaret, proprietarius fieret, & furti crimen committeret in votum paupertatis delinquens.

Quarto, esto quis iam in ipso procinctu sit, aliam domum aut collegium adiurus, imo iam equum inscenderit, nihil omnino ab extraneis petere, vel accipere, ne quidem ad viaticum, sine præsentis Superioris licentia potest: esto, alium illum Superiorem, cuius domum adit, plurimum propterea gauisurum norit, quod hoc pacto minor eius sit sumptus, & impendium futurum. Ratio est, quia ille adhuc in præsens eius Superior est, non autem hic ad quem proficiscitur; itaque hoc sine Superioris, quem ad manum habet, & à quo eam petere potest, licentia acciperet. Aliud foret si quis iam extra domum, & in via esset, nec Superiorem à quo veniam petat, ad manum haberet: Tali quippe in casu licite accipere potest id, quod Superiorem sibi cōcessurum esse probabili

*Pecunia,
aut res alia
d. ita re-
ligio est re-
ligionis.*

probabili coniectura praesupponit, cum intentione, id, quamprimum domum venierit, illi declarandi, & de eo illum certorem reddendi: tunc quippe ipse Superioris assensus, & facultas praesumitur; minime vero, quando aut iterum Superior adiri, aut re, haud difficile differri potest.

Quinto, ex dictis item sequitur, si Superior alicui copiam, ad pecunias aliquas recipiendas, & eas apud procuratorem domus asseruandas, ad rem quampiam certam (verbi causa, ad scripta aliqua exhibenda curanda) faciat: cum in aliud quid hasce sine Superioris scitu infumere, & ex iis ne quatuor quidem regales argenteos, alicui religioso de domo, ad occurrentem aliquam, vel ipsius, vel poenitentis, vel consanguinei, vel amici sui necessitatem, tam per viam elemosynae quam ad praemiola (puta rosaria & iconcuias) aut aliud quodcumque, dare, atque alium ea sine licentia accipere non posse; sed tam hunc, quam illum contra votum paupertatis peccaturos: quia rem aliquam temporalem, Superioris iniussu, aut non permissu, dare, accipere, vel administrare contra votum est paupertatis, uti ante ostensum est.

Sexto, sicut religioso permittitur non est, quid, Superiori ignorante, dare vel accipere, ita nec mutuo dare vel sumere: quia omnigenus illi contractus, ratione voti paupertatis, prohibitus est, etsi in rebus minutis, quaeque frequenter occurrunt, tacitam vel generalem quandam quasi licentiam habere se, ad alij eiusdem domus religioso mutuo dandas eas, quas Superiore connuente possidet, posset praesumere: ad breue saltem tempus, plus vel minus: prout usus religionis, vel praxis id faciendum iudicavit.

Septimo, Religiosus contra suum paupertatis votum peccabit, si infesto Superiore aliquod, tam ab externo quam domestico, depositum acceperit. Depositum quippe verus quidam contractus est, & naturae sua religiosum, qui ipsum iniur ad rationem rei depositae reddendam, & solvendum si quomolibet ea sibi, culpa sua, de iure requisita, deperierit, obligat, ut ta-

ceam intricacionem & sollicitudinem quam, ipsa pecunia, aut rei alicuius pretioae, ad alium spectantis, custodia & asseruatio secum trahit: nec non scandalum, quod haud dubie sequeretur, si pecunia in religioso potestate, siue licentia, & non sciendo vindicam & cuius ea sint, deposita inuenirentur. Sed in rebus ordinariis, quas cum facultate religioso possidet, & in cubiculo suo asseruare potest, religionis usus & praxis declarat, eas etiam alteri de domo, ab illo in custodiam dari, & deponi posse.

Octavo, sicuti contra votum paupertatis est, pecunias, aut aliud quidlibet ijs æquiualens, sine facultate praepositi accipere, vel in potestate sua habere; ita quoque et aduersatur, pecunias, aut aliud ijs æquipollens, sine eadem potestate, apud alium quemcumque depositum habere. Eodem quippe redit, utrum id in amici, an in propria potestate habeatur. Proinde si quis in clientis, vel amici sui manu, verbi gratia, penulam viatoriã, aut aliam quamcumque rem haberet, quam ille sibi, cum hinc alio proficiscendum esset, daret, perinde paupertatis votum in eo infringeret, ac si penes se eadem asseruaretur.

Nono, paupertati, quam in Societate proficemur, conforme non est, quin imo aliquam proprietatem sapit, si quis, dum alio commigrat, libros, imagines, siue quid huiusmodi, secum absporat & auerit. Unde id etiam in Societate vetitum est. Sed quaecumque quis habet, ea describi & annotari, ac velut res Collegij, ac domus, in qua commoratur, propria haberi, ibidemque, illo abeunte, manere iubentur, nec inde auferri ab eo vllatenus permittuntur. quæ si absque licentia secum tollerent, perinde faceret, ac si de domo, cui iam applicata sunt, eadem furaretur, ac consequenter contra votum paupertatis ageret. Idem etiam dicendum, tamen si quis alius ei singillatim, non vero religioni illa dedisset: tantundem quippe id est, uti supra demonstratum est.

Decimo, contra paupertatis votum peccabit religiosus, si quid in res illicitas, vanas,

Depositum habere a pud alium sine licentia contra votum est.

In Societate contra paupertatem est aliquid sine licentia de domo asportare. In instrum. & regul. 25. commun.

Caput. 11.

Religioso nō licet in res vanas pecuniam collocare.

Clem. 1. de statu monach.

Tenerur ad restitutionem is, qui aliquid accipit a religioso prodigo

Absconditum servare quippiā, contra votum est.

Abul. 10. 2. in Matth. c. 6. q. 37

Sylvest. Restitut. 6. q. 7. disto 2

Molina 10. 2. disp. 276.

Lesius lib. 2. de iustit. c. 18. dub. 21. num. 85.

Nauarra lib. 3. de restit. c. 1 n. 17. § 182.

Petrus de Ledesin. 2. p. su. tract. 31. c. 2. conclus. 10.

Omnia ad mentem Superioris in religione distribuenda

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

Contra votum peccat;

vanas, aut superfluas, etiam Superiore ad hoc copiam faciente, infumet. Hoc namque per votum paupertatis illi prohibetur. Atque ita sacris Canonibus id declaratum est. Imo ne Superior quidem in id genus res pecuniam impendere potest: proinde nec alteri ad hoc licentiam dare: sed in res necessarias, vtilis & honestas. Vnde consequitur fore, vt qui, quæ religiosus inutiliter dispenderet, illa acciperet, ad eorum restitutionem religioni teneretur: iuxta id, quod capite superiori dictum est.

Vndecimo, paupertatis voto aduersatur, si quid absconditum religiosus habeat, ne videlicet id sibi à Superiore inueniente auferatur. Nam, vt Doctores notant, est hoc, quidam sibi id appropriare, & contra voluntatem Superioris detinere volendi modus.

Duodecimo, si cui ex officio aliqua distribuere, vel dispensare iniunctum est, nō id suo arbitrio & voluntate, sed iuxta superioris voluntatem & beneplacitum facere debet. Hinc si magis vel minus melius, vel peius det, quam Superiorem velle norit, contra paupertatis votum faciet: quoniam res domus perinde usurpat, & administrat, ac si earum dominus & proprietarius foret, nec ab alio dependeret.

Decimotertio, Quomodo contra paupertatis votum ageret religiosus, qui data opera & studio res domesticas curæ suæ concreditas, aut ad vsum priuatum concessas dissiparet, male infumeret, aut ab alio male infumi permetteret: pari modo contra paupertatis votum peccabit is, qui notabili sua culpa, aut iniuria eas dissipat, aut perdi sinit. Nam id in idem recidit, cum culpa lata dolo æquiparetur. Ratio huius est, primo, quia dumtaxat ad eum qui absolutus rei dominus est, spectat, eam posse prout libuerit consumere ac destruere. Secundo, quia religioso solum conceditur vsusfructus earum rerum, quæ ipsi tum ad propriam, tum ad religionis suæ vtilitatem & commodum dantur & conceduntur: Vnde si has ipsas

destruat, consumat, & infructuose impendat, contra votum paupertatis peccabit.

Aduertendum porro hic, etiam damnum, quod hoc modo religioni inferitur: singulis vicibus exiguum sit, si tamen frequenter fiat & repetatur, fieri posse, vt in immensum crescat.

Notabile id est exemplum, quod quoad hoc de quiseis illis Monachis Cassianus commemorat. Obsonator vel procurator Monasterij quodam tempore in culinam ingressus, tria lentium grana, quæ coquo ea ad coquendum lauanti è manibus forte exciderant humi iacere conspexit. Id ille mox ad Abbatem retulit, qui vocatum ad se coquum acriter primo verbis corripuit, dein publicam ei penitentiam imposuit, quod rem monasterij tam iniuriè tractaret. Siquidem sancti illi Monachi, inquit Cassianus, non solum seipos, verum etiam omnia, quæ Monasterij erant, velut rem Deo dedicatam consecratamque contempabantur, vnde insigni cum accuratone & reuerentia ea, quantumlibet exigua forent, tractabant.

CAPVT XIII.

Cuidam respondetur obiectioni, per quod materia hac mirifice illustratur.

Obijciat vero hic mihi aliquis, Nihil quam rigidum & seuerum hoc videri, quod alios religiosos, qui votum paupertatis non minus nobis conceperunt, sine vilo prorsus scrupulo, aliquid à consanguineo penitente, amico suo, ad Beuiarium portifolium, quin & ad vestem subinde, comparandam accipere videamus, qui tamen & docti sunt, & Dei timorem præ oculis habent. Hos ipsos quoque cuiuspiam amico suo, tam domestico quam externo, quendam de iis quos habent libris, necnon alia maioris valoris, nullo ad

qui aliquid sua culpa

perire fecit.

Religiosus destruit aliquid,

paupertatis violat.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

Similia multa mcent.

hoc petito consensu dare solere; nec remorū conscientia, quasi hoc factū votum suū paupertatis vident, ideo affligi. Ergo nec nos in Societate idem faciendo, contra votum paupertatis peccabimus, sed ad summum tantum contra eiusdem perfectionem, Superioris obedientiam, Constitutionum ac regularum nostrarum obseruantiam faciemus,

Bona quidem hæc est obiectione, ideoque etiam hoc loco eam posuimus, vt ex eiusdem confutatione magis pateant & manifesta fiant, tum quæ dicta sunt hæctenus, tum quæ postea dicturi sumus.

Dico ergo, vera esse hæc omnia, & Religionum nonnullarum religiosos omnia contra paupertatis votum non peccare: hinc tamen non sequi nos, ita si fecerimus, minime peccaturos. Imo vero dico, hæc si à nobis fierent, non modo contra obedientiam & regulas nostras, verum etiam contra paupertatis votum à nobis peccandum.

Differentiæ porro ratio est hæc: quod in aliis religionibus omnia hæc iam, annuentibus Superioribus, licite fiunt, quia ad hoc vel expressa, vel saltem tacita & interpretatiua, aut virtualis habetur licentia: quæ iuxta Doctorum sententiam, est, quando iam communiter & passim aliquid in illa religione usurpat, & Superiores eius id norunt, & vident, cumque contradicere & impedire valeant, nequiquam contradicunt, nec impediunt, sed in eo dissimulant & coniuuent: quia qui tacet, cum loqui & impedire possit quod scit, consentire videtur. Religiosus ergo, qui expressam vel tacitam à Superioribus suis, rei cuiusdam dandæ, recipiendæ ac dispensandæ habet facultatem, ipsum si fecerit, nisi imo contra votum paupertatis peccabit. Atque ideo multi Religiosi hæc faciendo, haudquaquam peccant.

Verum, quia Societas Iesu iam nuper exorta hunc paupertatis murum, quantum per diuinam gratiam fieri poterit, integrum, intactum, & in suo vigore perfectum conseruare gessit, nullam ad hæc fa-

ciendā habet licentiam, tum expressam, tum tacitam & interpretatiuam: sed expressum potius usum & praxim plane in contrarium. Ac proinde quisquis huiusmodi quid in Societate attentaret, contra paupertatis votum delinqueret: vti & religiosi delinquerent, nisi facultatem eius faciendi haberent.

Perinde ac sanctimoniales quædam, etiam si religiosæ sunt, & paupertatis votum conceperint, nihilominus tenues suos habent redditus, de quorum prouentu ipsæ sibi vestem & alia quælibet necessaria comparant; idque ipsas licite facere concedimus, quod Superiorum suarum assensu id faciāt. Liqueat autem, si quis nostrum id absque legitimo consensu faceret, contra votum paupertatis eum peccaturum, Nō est ergo bona argumētatio, vt, propterea quod quis in aliis religionibus toleretur, esto in iis non pauci viri sancti sint & docti, idcirco idem in nostra putemus licitum esse: quia in illis ad hoc iam habetur licentia vel expressa vel tacita; in nostra vero adeo ea non habetur, vt potius usus & praxis in contrarium obtineat. Quamobrem quæ ante diximus, non tam scrupulosa, seuera, & quædam animorum tormina sunt, quam apertissime veritates in omni rigore fundatissimæ, & communē Theologorum dogma.

Si quidem S. Bonauentura, & Ioannes Gerson, qui, licet sint spirituales & sancti, nihilominus grauissimi sunt Theologi, particularium illorum casuum, quos paulo ante attulimus, non paucos in terminis & expresse tradunt, & vniuersam de dādo admittendove à religioso materiam ad hoc caput reducant, nimirum an ad hoc à Superiore suo expressam vel tacitam is facultatem acceperit, an vero non. Eam enim si non habeat, nihil eum dare, admittere, vel dispensare posse, sed, si quid huiusmodi aggressus fuerit, contra paupertatis votum peccaturum asserunt. Hoc namque pacto desinit esse pauper, & velut propriarium se ac dominum facit, cum prout libu rit rem det, accipias ac dispeset. Quin & in ipso Monasterij

Moniales quædam sibi de vestitu prouident

Societatis praxis pro integritate paupertatis.

In specul. discipl. p. 1. c. 1. In quodam tractatu nonnull. quest. solut. tar q. ante penult.

Ad omnem Religiosi dispensatio nō expressa vel tacita Superioris licentia requirit.

procu-

procuratore vel oeconomio, qui pecuniam omnem ad necessaria toti domui coemenda habet, casum format Gerson; rogatque, num contra paupertatis votum is facturus sit, si vel sibi, vel alij cuiquam domifico, cultrum, vaginam, thecam, & perspicilla emat? quin & ad minutiora descendit, nimirum ad acum, calamos, vel paxillum fili. Ac respondet, cum, si particulari vel generali, expressa vel tacita Praepositi licentia id fecerit, minime peccaturum: at si eam non habuerit, contra paupertatis votum praevicaturum.

Idem quoque censet de eo, qui quid externis dat, vel ab aliis datum admittit. Adeo, vt communiter omnes Doctores in hoc consensiant, & doceant, religiosum ex voto paupertatis, ad nihil, Superiore ignorante & non conscio habendum, dandum, accipiendum, dispensandumque obligari: & si quibus in religionibus vt licitum habeatur, quasdam in cella minutias, electuaria & elegantias habere: & eadem posse ab amicis & consanguineis accipere, vel etiam alicui donare, aut de aliis quibusdam rebus licite disponere: ideo id fieri, quod illa in religione, expressa vel tacita ad hoc facultas passim cuilibet facta sit; alioquin enim non licitum id foret, sed aperte paupertatis voto contradiceret.

Sequitur hinc res quaedam dignissima, tam quoad hanc, quam quoad similes alias materias notatu: nimirum vt religioso, petenti num in hac vel illa re peccet, & paupertatis votum infringat, responderi possit, necesse esse ante omnia nosse quis religionis illius quoad hoc usus sit, num videlicet in ea expressa vel tacita ad hoc faciendum sit licentia. Hoc enim ni fiat, bonum Religionis illius religioso consilium re solutioque dari nequit: multa quippe in vna Religione licita esse poterunt (quod iam in illa passim tacita haec & interpretatiua licentia vigeat) quae in alia, quia hanc non habebit, illicita erunt.

Præterea hinc consequetur, esto auctores aliqui sustineant, religiosum contra paupertatis votum minime peccaturum,

ab aliis pecuniam, ad libros aut alia quae-
piam id genus comparanda, accipiendo: modo ea quae emet, non abscondat & occultet, sed in apertum palam proferat & exponat; animo quoque ita comparatus sit, vt Superiore præcipiente, eadē exhibere, & libenter à se abdicare paratus sit: quod tamen religiosus Societatis, ipsum si faceret, votum paupertatis prætergrederetur. Idcirco enim hi auctores id ita docent, quod censent illam, iam tacitam & interpretatiua licentiam esse, & Superioribus per hunc subiectionis & resignationis modum aliquatenus satisfieri.

At in Societate nulla est ad hoc tacita vel interpretatiua licentia, sed manifestissima voluntas de contrario. Siquidem Soranam, pallium, Breuiarium, quibus bonum Superioris licentia vtimur, tali modo possidere tenemur, cum hac inquam subiectione, & totali à Superiore dependentia, necnon cum illa animi dispositione, vt eadem parati simus relinquere, si id nobis ipse mandarit: sin minus, aduersus paupertatis votum praevicaremus: esse-
mus quippe propter caritatem, & rem velut propriam possideremus.

Verum, vt quid ab alio ad Soranam, libros, aut quid simile comparandum accipiamus, esto postea id palam in cubiculo visui omnium expositum & patens exhibeamus, hancque animi, quam diximus, præparationem quoad hoc præferamus, nullatenus id in Societate licitum est, sed usus & praxis prorsus in contrarium obtinet: ac proinde id contra paupertatis votum foret.

Et sane res certissima est, si in Societate vt licitum quid duceretur, id genus res, hoc modo, sine alia licentia admittere & habere, omnes quotquot sumus, in Congregationibus reclamaturos, & omnimodis annisuros, vt hoc ostiolum, per quod tantum paupertas nostra possit detrimenti capere, confestim obstrueretur.

Norant & aliud quid Doctores in hoc de tacita & interpretatiua licentia negotio, docentque, vt religiosam quid dare, petere, vel accipere fas sit, minime sufficere, quod

Omnia per
missa ad
interpretati-
ua casus
conspici
supponit
Superioris
licentiam.

Indifferen-
tia pauper-
tatis neces-
saria.

Nulla So-
cietate fas
accipere
licet.

Haec est
votum So-
cietatis.

Usus religio-
nis cuiusque
in omni re
solutione
spectandus.

Cap. 12.

certo notit, si modo à Superiore facultatem ad hoc postulet, quamprimum eam sibi concedendam; sicut satis tibi non est, vt sine licentiâ petitione foras exire, vel epistolam ad aliquem scribere possis, quod certo scias, illam, si modo petas, minimè tibi denegandam; sed nosse & scire ante te debere, Superiorem gauisurum & ratum habiturum, quod nõ petita facultate quid des, recipias, vel possideas, & parum curaturum, quod hanc ab ipso non petas. Hæc scilicet est tacita, interpretatiua, & virtualis ad dandum admittendumque quid facultas, ita vt necesse non sit præterea aliam in particulari petere: ac talis in nonnullis Religionibus, quoad multa eorum quæ diximus, habetur.

Verum in Societate tantum abest, vt in Superioribus tacitum hoc beneplacitum sit, vt nihil hi magis desiderent, quam vt omnia ex obedientia fiant: nihilque magis eos affligeret & contristaret, quam si suorum quis libertatem & audaciam sibi ad horum quidpiam sine licentiâ faciendum arrogaret. Proinde longe alio modo de hoc paupertatis negotio, deque aliis casibus particularibus in Societate loquendū est, quam in aliis quibusdam Religionibus. Idem tamen & in his olim non minus accuratè fuit obseruatum: nimirum cum primum oriententur, vt è singularum Chroniciis constat: quin & earum nonnulla id etiam in hodiernum vsque diem, magna sua cum laude obseruant.

CAPVT XIV.

Votum paupertatis obligat ad peccatum mortale & quæ requiratur quantitas, vt peccatum mortale dici eius prauaricatio possit.

P^{ET}et hic à me quispiam, num, quæ contra votum paupertatis esse diximus, semper lethale peccatum futura sint, *Rodriguez exorsit. pars 2*

& quando? iam ante communem Doctorem & sanctorum Patrum sententiam esse diximus, eum, qui quid contra votum paupertatis agit, peccatum furti committere, & aduersus septimum Decalogi præceptum facere. Dico ergo, quod, sicut septimum mandatum ex genere suo & natura ad mortale obligat, vt Theologi vulgo docent: attamen ratione paruitatis materiæ, fieri potest, vt furtum non nisi veniale peccatum sit (v.g. si quis pomum, aut obulos aliquot furetur) pari modo, etsi votum paupertatis ex natura & genere suo ad mortale obligat: in re tamen ita leui contingere potest, vt quis id violet, vt tantum veniale futurum sit.

Si instando ulterius petas, quæ dicenda sit notabilis quantitas, vt ad mortale pertinere dici possit? Dico, sæpe iam à Doctores scholasticis in materia furti quæsitum esse, & etiamnum quæri, quænam notabilis dicenda sit quantitas, vt furtum sit crimen lethale. Et prout de furto loquuntur, ita hic de voti paupertatis violatione loqui solent. Adco vt, quæ quantitas esset ad mortaliter contra septimum Decalogi præceptum peccandum factis, eadem notabilis & sufficiens futura sit ad mortaliter contra votum paupertatis peccandum. Ita communiter sentiunt quotquot de hac materia scripserunt.

Ad maiorem rei huius declarationem & confirmationem, notant nonnulli Theologi, peccati huius grauitatem è duplici radice sumi. Prima est, quod hic res aliena, contra domini eius voluntatem vsurpetur & accipiat. Secunda, quod in ea votum Deo factum frangatur. Et addunt, quod, solum primam eius radicem considerando, maior hic quantitas videatur, vt in peccatum mortale fiat, requiri, quam in furto; quia hic res non tam videtur aliena, nec dominus tam inuoluntarius, atque in furto: secundam tamen radicem considerando, ea sufficiat vt id peccatum mortale fiat, quantitas, quæ sufficit vt furtum peccatum mortale fiat: propter quod maior

Manuel Rodri. tom. 3. de regul. q. 29. a. 10. concl. 8. A. 202. lib. 12. Instit. Moral. c. 12. q. 6.

Votum paupertatis ex genere suo ad mortale obligat.

Corduba lib. de cast. b. q. 109. Navarr. de radice sumi. hi infra. Serbus in compend. priuileg. Verbo daderando, maior hic quantitas videatur, vt in peccatum mortale fiat, requiri, quam in casu Consi. furto; quia hic res non tam videtur aliena, Clem. VIII. nec dominus tam inuoluntarius, atque in de largit. furto: secundam tamen radicem considerando, ea sufficiat vt id peccatum mortale fiat, quantitas, quæ sufficit vt furtum peccatum mortale fiat: propter quod maior 2 p. summa. nostri q. 1. concl. 1.

nostri sit ex voto paupertatis, ad nihil contra voluntatem Superioris usurpandum & accipiendum obligatio, quam ea sit ex septimo Decalogi mandato, ad nihil domino inuito accipiendum.

In casu illo, quem supra de D. Gregorio retulimus, monachus ille, uti refert Surius (qui id ex ipsomet originali transcripsisse asserit) non nisi tres argenteos acceperat, & quidem à fratre suo, & ad tunicam coemendam; quam ei Religio certo dare debebat, si ei frater illam non dedisset. & nihilominus censuit Gregorius, hos tunc temporis sufficientem quantitatem fuisse, ut peccatum mortale constituerent, ut videre est in caligatione & excommunicatione, qua in ipsum animaduertit.

Scriptorum, qui nostra hac aetate scripsere, nonnulli, quantitatem notabilem, & ad peccatum mortale contra votum paupertatis incurrendum sufficientem esse definiunt tres regales argenteos, alii quatuor; alii quinque. In Carthusiensi vero

Ordine minore multo quam hæc, quæ ad peccatum mortale incurrendum sufficiat, quantitatem requiri censent; quandoquidem sufficere dicunt ad aliquem sacra sepultura priuandum & excommunicandum, uti bene id aduertit Nauarrus.

Porro demus, in voto paupertatis laxius paulo nos loqui posse, & trium aut quatuor regalium valorem hac in re materiam leuem esse, & maiorem summam requiri, ut ad mortale pertingat, uti quidem nonnulli censent: ideone se his Religiosus, qui perfectioni comparandæ studet, periculis & dubiis exponet: nū videlicet quod recepit, dedit, vel asseruauit, ad eam quantitatem pertingat, quæ ad peccatum mortale constituendum satis; necne, & num ad quatuor vel sex regalium valorem ascendat?

Obsonatores & famuli, qui, dum necessaria coemunt, modo quidem quartam regalis partem, alias duos obulos, defalcando sibi reseruant, in eo mortaliter non peccant: quod parua sit quantitas: sed qualis ille futurus est Religiosus, qui ad aliquid e-

mendum destinatus, quartam regalis agentem partem decurrere & retinere præsumit, esto id non nisi ad veniale pertingat. Porro si tu hoc facere non auderes, sed velut sacrilegium, & perquam vile & fordium duceres; ne ergo quidpiam vel dare, vel admittere sine maiorum facultate arcentes, dicendo, paruum & perexiguum id esse, nec tale ut ad peccatum mortale pertingat; nam quædam, ut minimū, erit velut defalcatio ac surreptio. Quare parua arceamus, magnique faciamus, maxime in re tam graui, atque est hæc ipsa, quæ trium essentialium Religionis votorum vnum concernit. Qui enim in hoc delinqueret, præuaricari audebit, dicendo, mortalem id noxam non fore; in præsentissimo voti paupertatis mortaliter violandi periculo versatur. Quippe habendi, dandi, recipiendi cupido ac desiderium, vehemens quædam passio est, & naturæ nostræ, quæ ad hoc satis procliuis est, valde conformis; ac proinde apprimè hominem excæcat & decipit. Et sæpenumero, etsi certo & indubitate dicere non possumus, an ad mortale crimen præuaricatio pertigerit, id saltem certo dicere possumus, dubium esse, mortale sit an seculi. Religiosus autem nimis quam accuratè cauere debet, ne his se dubiis & periculis exponat.

CAPVT XV.

Num pecuniam sine licentia accipere, Religioso licitum ad eandem in pia opera distribuendam; & quando in hoc contra paupertatis votum peccaturus sit.

EXigit Societas tantam ut in hac paupertatis materia puritatem & perfectionem præferamus, tamque à pecunia habenda tractandaque alieni simus, ut regalia peculiari nobis yctitū sit, quidquid à pe-

Tres argentei fuere S. Gregorio sufficientis materia peccati mortalis.

Nauarr. l. 3. tit. de statu monachor. consil. 3. dub. 3. nu. 18.

Carthusianis minor transgressio paupertatis peccatum est.

Religioso perfectioris cupido parua materia magna sit.

Religiosus parua negligens in paupertate exponit se periculo mortali.

Cupido habens vehementer est quædam passio peccati mortalis. Dubia in negotiis seculi sunt.

Epist. ad Galat. cap. 6. c. 17. Barom. tit. 5. f. 100.

Confessio. eccle. 10. ymas. 1. 1. 1. 1. 1.

Incarnatio. eccle. 10. ymas. 1. 1. 1. 1. 1.

Regul. 23. Sacerdoti.

nitentibus aut alio quocumque petere, vel admittere, quod vel in pauperes distribuamus, vel alteri satisfactionis nomine restituamus; adeo ut, esto penitens restituere iniquè parva teneatur, eaque confessario non tradere velit, quo legitimo ea domino reddat, ipse sine Superioris venia, ea nec recipere, nec restituendi curam in se suscipere possit. Hæc autem regula tum in summa prudentia & longa experientia, tum in doctrina & exemplo sanctorum fundata est. Ita quippe expressè faciendum consulit S. Basilius: ita B. P. N. Franciscus Xaverius vnicè, id ipsum ut observaremus, commendabat, uti illius in vita legere est: ita cum S. Hilation, quemadmodum in eius vita S. Hieronymus scribit, virum locupletissimum à legione dæmonum, à qua vexabatur, sanasset, & viro sancto multa magnaque munera in grati animi signum offerret, & Hilatione ea constanter repudiante, irgeret ut saltem egenis daret, illa acciperet, respondit vir Dei, Melius tu ea illis dare potes, ut prope qui civitates frequentas, & pauperes nosti. Equidem à me propriam substantiam abdicavi, quid ergo alienæ me immisceam?

Nostrum quidem est hæc aliaque id genus opera proximo consulere, non vero aliorum elemosynas dispensare. hoc quippe adeo ministeria nostra non adiuvat & promouet, ut etiam impediatur. Etenim hinc sequetur, ut quotidie cateruatim ad domum nostram confluxuri sint, qui iuvari nostra opera pecuniaque concedita velint: nec duo quidem ianitores satis futuri, ad eorum postulata ad nos deferenda, responsaque vicillim referenda: & Pater ille qui hoc in seonus susceperit, confessionibus & ministeriis spiritualibus vacare nequeat, quo elemosynarum distributioni vacet. Ipsi quoque Apostoli alias reipsa experti sunt, temporalibus se functionibus debitè non posse intendere, sine magno spiritualium, quæque maioris momenti erant, dispendio. Vnde dixerunt: Non est aquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. quare certos quosdam designari viros oportuit, qui temporalia curarent, qui i-

pli totos se animarum conversioni possent impendere. Existimant nonnulli hanc elemosynarum dispensationem, optimè esse ad proximum lucrificandum, & ad Sacramentorum usurpationem pertrahendum, medium; sed gravissimè errant. plus namque hinc sequitur dispendii quam compendii: quia plures sunt, quibus ad libitum non facias, & qui de te conquerantur, quam quibus satisfacias & placeas. Nonnulli quidem, quia nihil acceperunt, alii, quia non plura: immò propè omnes queruntur, & murmurant, privatis nos in hac rei dispensatione respectibus moveri, & personarum acceptores esse, dicentes: quin imò in privatam nos res nonnulla putant convertere, & quodcumque possumus, in domus nostræ usum applicare. Verùm eni vero, non est hæc bona ad proximo amorem confessionis inferendum ratio; quin imò hæc illis occasio est ad fictas mendacesque confessiones instituendas, & sexcenta confessori mendacia persuadenda, quo cum ad dandam sibi elemosynam emoveant & excitent. Quam ergo non immerito consulit Sapiens, ut seniori ac viro prudenti & experio credamus, eiusque consilia sequamur. Licet quidem est interdum, cum bona Superioris venia aliquid, quod restituendum sit, à penitente accipere, ut dum res occulta est, quæque non sine penitentis probio & nota restitui potest: tunc vero consulunt Doctores (& sane non illaudabile consilium est) ut confessarius chyrographum petat ab eo cui restitutionem hanc faciet, quo se testetur tantum ab illo per viam restitutionis, ab aliquo sibi præstandæ, accepisse, & ut deinde syngrapham hanc penitenti, ad maiorem tum eius, tum ipsiusmet confessarii, satisfactionem consignet. Etsi vero penitens nihil horum se velle, confessarioque fiderè dicat, non propterea hic illud facere negligat: quia gaudebit nihilominus restituens, ubi schedulam videbit, itaque ædificabitur, & in animo securior erit ac quietior, neque vlli exinde oborientur scrupuli vel suspiciones, utrum res ipsa consignata sit necne, uti suboriri solent

Querela pauperum contra dispensatores elemosynarum.

Eccles. 6. 2.

Epist. ad Gal. 6. c. 12. Hieron. in vita S. Hilation. Confessio elemosynarum ad dispensationem. In summo. Hæc dicitur in fine. In fine peccatorum.

rum, cum isthoc cautionis ac diligentia genus non adhibetur.

Sed, quoniam de obligatione voti paupertatis hic loqui propositum est, & ad quid nos ipsa in rigore obliget: non incongruum erit ostendere, quando quoad hoc contra votum paupertatis quis peccaturus sit, quando non; sed tantum contra obedientiam & contra regulas. In particulari & expresso Theologi hanc questionem proponunt, & quarunt, Facturusne contra suum paupertatis votum sit Religiosus, qui Superiore non consulto, aliquas ab externo pecunias accipit, non tam sibi, quam ut alterius nomine in opera pia, aut quomodocumque illi videbitur, dispenset ac distribuatur? Hoc autem facere, non videtur paupertati aduersari: cum eas ipse in suum usum non admitrat, nec suo nomine dispenstatur, sed illius, à quo easdem accepit. Questionis porro huius solutio est hæc, duplici videlicet modo aliquem posse pecuniam, aut aliud quid, ad alteri dandum, à quo ipiam accipere. Primo, quando ipse mibi dat, ut nomine illius, Petro vel Iohanni easdem, vel in tale, vel tale pium opus impendam. Atque eius generis est id quod Confessariis datur, ut sic restitutionem aliquam faciant, vel in pauperes quos morunt, elemosynam inde erogent. Qui autem in Societate hoc modo ab aliquo pecunias ad alios dandas, Superiore non consulto accipere, in Regulas nostras id fieri expresse (ut supra demonstratum est) veritantes, peccaret, non autem in votum paupertatis. quia tunc dans pecuniam suam dominus manet, eamque pro libitu dispensat, ego vero solum eius minister sum & instrumentum, ut eam ipsius nomine dem, cui dari iusserit. At, si det ut liberè, prout mibi videbitur ac placuerit, et si in opera pia, in suam ac dispenstatur: tunc ipsum recipere, dare ac dispensare sine Superioris potestate, non contra regulas solum, verum & contra paupertatis votum futurum est. Primum, quia tunc alter pecuniam dominium planè à se abdicat, atque illud, quantum est à parte sua,

in me transcribit, ut de ea ipse prout iubeat, disponam: huius verorei Religiosus incapax est. Secundò, quia non tantum voto paupertatis repugnat, rei cuiusdam sine Superioris licentia dominum ac proprietarium facere, verum etiam eius usum & liberam administrationem ac dispensationem usurpare. Hoc namque quidam est proprietatis & peculii, quod Religiosum habere è voto paupertatis nefas est, modus. Immo docent Theologi, magis voto huic aduersari liberum facultatum & opum habere usum, quam dominium & proprietatem. Magis quippe Religiosum distrahit, atque ei efficit possessionem usus, quam sine eo illarum aut dominium, aut proprietatem. Unde etiam finis, ob quem Ecclesia & sancti Patres decreuerunt, ne quod Religiosorum dominium & proprietatem habere possent, fuit, ut hac illi ratione ab earum usu & administratione liberi & expediti forent, itaque magis & liberius se diuino cultui dedicarent: hæc namque cura magis mentem impediunt ac distrahunt, quam ipsamet proprietates.

Proinde Religioso, ne in votum paupertatis delinquat, satis non est pecuniam dominio & proprietate carere, si liberum eiusdem usum & administrationem, non rogato Superiore usurpet. An non, ut bene notat Dionysius Carthusianus, risu dignum se faceret pater ille, cui satis esset filio dementi quem haberet, cultui gladiue proprietatem & dominium auferre, usum vero illius ei interea liberum relinqueret? Non minus stolidi atque deridendi sunt religiosi illi, qui, esse alienam pecuniam dominium & proprietatem non habeant, usum tamen & dispensationem sibi arrogat: quod enim in diuitijs maxime distrahituum, detrimentosum ac noxium est, id sibi sumunt & usurpant. Immo verò censent nonnulli, etiam primo casu contra paupertatis votum peccari, eo quod & tunc pecuniam aut aliud eis acquiualens, sine Superioris venia, possideantur ac distribuantur: esto leuere id ma-

Religiosus accipiens pecunias, ut eas pauperibus det, quando & quomodo peccet.

Act. lib. 12. Instit. Moral. c. 10. §. 11.

Prim. S. de re. con. in matr. §. 1. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

geriam fore, nec ad mortale crimen peruen-
enturum, cum statim in alios ea dantur,
existiment.

Hinc inferri colligique responsio potest
ad casum quendam satis obuium; num vi-
delicet contra votum paupertatis pecca-
turus sit Religiosus, qui, non petita à Su-
periore licentia, ab alio pecuniam aut elec-
mosynam in alicuius consanguinei, poe-
nitentis & amici sui vsu petit, & accipit,
& aliis donat, vel dantem, vt iis donet aut
mittat, rogat? Dico ergo, si Religiosus, ta-
le quid exigens, aut admittens, id sibi ac-
ceptet, eius se Dominum faciendo, vel
adeo vtendum, in paupertatis votum deli-
cturum; tamen si id alioquin sic consan-
guineo & amico daturus & missurus, & de
facto etiam postea det vel mittat, siue per
se, siue mediante alio, & nomine tertij: At,
si id sibi non acceptet, sed aperte edicat,
Ego tale quid opus non habeo, neq; mihi
possum accipere; sed, si Petro vel Paulo il-
lud dare velis, aut mihi, vt ipse dein illi id
in tuo nomine dem vel mittam, caritatem
mihi & rem gratissimam feceris; tunc id
minime contra paupertatis votum fore;
tamen si id alius illius intuitu faciat, & ipse
etiam propterea danti gratias agat: quia id
ipse non tam sibi arrogat, aut eius se Do-
minum facit, quam tantum voluntatis al-
terius executorem, & lenem, vt dans hanc
voluntatem habeat, & donationem illam
faciat, intercessorem. Multo vero minus
paupertatis voto repugnabit, si alium quis
roget, vt suo proprio nomine tibi vel tali
quid det vel mittat, etsi accipiens sciat vel
intelligat, id sibi Religiosi intercessione &
patrocinio dari. Caterum, quamuis aperte
contra votum paupertatis non sit, hisce in
rebus Superioris consensum & beneplaci-
tum non exquirere, multa ramen hoc se-
cum trahere inconuenientia solet; vt
omittam periculum praeiens esse, ne quid
hac ratione contra votum paupertatis
committatur, quod homo non semper ita
circumspecte agat, nec tam minute inqui-
rat, num dans id mihi det, vel, sicut id ego
accipio; num id dem in nomine meo, an
alio; num alius id det, an ego. Praeterea

quod pecuniarum habendarum tractan-
darumque, & rerum distribuendarum ac
dispensandarum cupiditas ac desiderium,
saepenumero (vt superiori capite dicere
memini) hominem excacare, & sub ali-
quarum rationum apparentium colore &
praetextu, impellere soleat, quaedam vt fa-
ciat, quae directe votum paupertatis im-
pugnant. Quamobrem tam haec, quam
alia id genus, cum primis timere & decli-
nare debemus, ne de nobis dici contingat,
quod olim Senatori cuidam, qui mundana
& vna senatoriam dignitatem deseruerat,
Monasterioque se addixerat, sed quaedam
de possessionibus suis pristinis retinuerat,
ne suis, victus comparandi ergo, vt caeteri
monachi solebant, manibus laborare co-
geretur, respondisse Magnum Basilium
refert Cassianus, dum diceret, *Et senatori-
um perdidisti, & monachum non egisti*: id
est, nec Senator es, nec monachus.

Cassian.
lib. 7. c. 19.
Et in vobis
Patrum.
lib. 4. de
paupert.

CAPVT XVI.

In quo, quae dicta sunt, exem-
plis quibusdam confir-
mantur.

Monachus quidam in Nitria, de iis qui
labore manuum victum sibi compa-
rabant, pecuniose cuiusdam coaceruandae
cupidine laborare cepit, vt refert S. Hiero-
nymus, ad Eustochium scribens. Erat lini
textor: ergo cupiditate hac actus, suo in
opere nimium quantum festinabat, & pa-
rum comedebat. Vnde ex hac parsimonia
tandem factum, vt centum solidos (id est
nostrate moneta centum aureos) congre-
garit: quibus collectis vita fundus est. Vt
ergo ad eum sepeliendum vicini fratres
conuenerunt, argentum hoc inuenerunt,
mirati, concilioque coacto consultarunt
quid hic factum opus foret, & quid de illa
fieret pecunia. Habitabant autem in vici-
nia circumcirca, plus minus quinque mo-
nacho-

Epist. ad
Eustoch. de
custod. vie-
ginis.

nachorum millia per suas quique cellas ab inimicem disunctas distributi: quorum aliqui censebant aurum hoc inter inopes dispergi oportere, alij templis impendendum, alij parentibus illius, qui forte indigerent, mittendum. Porro magnus Macarius, Abbas Pambo, Isidorus, & alij de cordationibus & grauioribus (quos vulgo appellabant Patres) loquente per os eorum Spiritu sancto, statuerunt vt vna cum cadauere argentum hoc terræ infoderetur, dicentes illud Apostoli, *Pecunia tua tecum sit in perditionem*. Atque ita factum est. Addit autem Hieronymus, Neque est, vt id quisquam crudelitatem fuisse existimet: nam non nisi mera pietas fuit. Tantum quippe timorem & terrorem exemplum hoc in omnibus tota Ægypto monachis creauit, vt ingentis piaculi loco ducerent, si apud se in hora mortis vel vnus solidus argenteus reperiretur.

S. Augustinus horribile quoddam de Ianuario monacho, qui vulgo sanctus habebatur, exemplum scribit, quod ipse verbis, quæ magnum legentibus sensum compassionis moueant, enarrabo. Sæpe, inquit, Ianuarij nostri perditio & ruina nobis plangenda & lamentanda est. Videbatur hic quoddam obedientiæ & paupertatis speculum, sed misera vitam catastropha terminauit. Cum enim multis cum lacrymis ad nostram congregationem admitti petiisset, & toto vitæ suæ tempore paupertatem seruare promississet, nobis inscijs, vineam & agros in sæculo possidebat. O professionem letiferam! O promissionem proditoriam! Ore proloquebatur, quod corde auersabatur: sanctum credebamus eum, qui omnium erat pessimus. Atque hoc in statu duodecim ipsos annos & amplius, Ianuarius apud nos vixit. Male vixit, & mortuus est male. Male inquam vixit, quia clanculo & occulte apud se detinebat, quod non erat suum: male autem mortuus est, quia ne in fine quidem vitæ delictum agnouit, sed in eo obstinatus exspirauit, & nescientibus nobis, testamento condito, filium, quem in sæculo habebat, heredem instituit. Vtinam id in mortis saltem hora no-

bis dixisset, vt, orantibus nobis, veniam criminum à clementissimo Deo obtinere potuisset. Sed enim nec confessionem instituit, nec facti penituit. Proinde nostras non est, nec erat dum in viuis ageret. Eius ergo defuncti manus colligate, isque centum illos & vndecim siclos, quos in cellæ suæ pariete clam asseruabat, in pannum iniectos, inserere, plorantes, & dicentes, *Pecunia tua tecum sit in perditionem*. Ne fas quippe est, illos in Monasterij sustentationem, vestitum, aut alia quæpiam opera impendere, eo quod condemnationis æternæ sit pretium.

Religiosus quidam de Ordine Cisterciensi, cum in sua ægrotudine Abbatiam confessus sacræ Altaris viaticum ore sumplisset, ipsum deinde claudere non potuit, sacras species ad stomachum traiecit. Quo spectaculo fratribus adstantibus percussis, Sacerdos, viatici administer, sanctissimam hostiam, ore eius exceptam, alteri Religioso, qui ibidem æger decumbebat, portexit: qui magno pietatis sensu eam suscepit, & sine vilo obstaculo transiisit. Non multo post prior ille monachus demortuus: mox autem apparuit, quanam eum causa à salute & remedio accipiendo impedierit. Cum enim cadauer abluerent fratres vellent, apud illum quinque solidos, colque non argenteos, sed cereos inuenerunt: quos illum habere nefas erat. Quo viso, vnamini omnes ore Deum laudauerunt, & habentem rei huius certiozem reddentes, illo iubente, in agro eum sepelierunt, & pecunia eius cadaveri iniecta, dixerunt, *Pecunia tua, quam clam nobis contra professionem tuam possedisti, tecum sit in perditionem*. Quem cum Abbas casum in proximo Capitulo Generali enarrasset, addidit: Vt autem appareat, ex aliqua infirmitate factum non esse, quod sanctissimum viaticum transicere non potuerit, constat integrum illum ea ipsa die gallinam comedis-

Frater quidam Franciscanus Laicus cum aliquatenus legendi artem nosset, sed perfectius addiscere vellent, Psalterium sibi comparauit quoniam vero regula Ordinis prohibitu est, ne quis de Laicis litteras addis-

*Pecunia
Monachi
proprietaria
post mortem
vna cum
cadauere
terra infoditur.
ad 8. 20.*

*Serm. 5 ad
frat in eremo.*

*Ianuarius
Monachus
proprietaria
vna cum
vitiis moritur.*

ad 8. 20

Caluar. lib.

9. Dial. cap.

64.

Cisterciensis

suu quod

solidarum

possi sit ho-

stia iurem

in morte

construat

deglutire

non potest

p. 2. lib.

c. 18. Cl.

Miser

Laicis

et ca.

post mortem
apparens
ad Psalterium
quod
clausum
erat se
latentem
proferatur.

eat: Gardianus, hoc cognito, ipsum sibi li-
brum petiit exhiberi. Eum se habere alter
negavit. Rursus ergo Superior indicari sibi
librum rogat, vt ne proprietarius existat.
Sed Laicus obedire detrectat. Haud multū
vero intercessit tēporis, cū graui frater ille
infirmirate laborare cepit. Tū Gardianus,
ne forte proprietarius moreretur, in virtu-
te sanctæ obedientiæ tandē præcepit, sibi
vt Psalteriū proferat, aut saltē quo recon-
diderit loco indicet: sed miser & infelix in
negando perstans & pertinax, mortuus est,
eo a se non abdicato. Prima ergo post se-
pulturā nocte, cū ædituus de more ad Ma-
tutinū nocturnū pulsaret, magnā & graue
sibi incubare sensit vmbra: audit ad hæc
horrendā & confusam quandam, sine vlla
verbōrū distinctione, vocē, vnde exanimis
in terrā corruit. Fratres cum primum cā-
panæ ad Martinus pulsus, viso secundum
æquo diutius differri, postquam iam bono
tēporis spatio expectassent, templum adiere,
visuri quid Sacristano factū esset cum ergo
defectus vtrūq; velut mortuū offenderunt.
Qui postea ad se reuersus, rem omnem ex
ordine narrauit. Precibus vero matutinis
iam inceptis, horrendum illud spectrum
denuo apparuit, terribilem fragorem ad-
instar rauæ & stridulæ cuiusdam tubæ
edens, nihil vt eorum quæ dicebat, posset
intelligi. Ad quem cum vniuersus fratrum
cæterus percussus turbaretur, Gardianus, be-
ne illos cōfidere iubens, spectrum alloquitur,
dicens, in nomine Domini nostri Iesu
Christi, & sacratissime passionis eius, te cō-
pello & iubeo, vt edicas nobis quis sis: &
quid hic tibi velis. Mox ergo respondens,
Ego sum, inquit, frater ille laicus, quē heri
hoc in loco sepulturæ mandastis. Aliqua-
ne, infert Gardianus, à nobis suffragia &
orationes exigitis? & ad quid huc veneris di-
cito. Tum vmbra, Vestras orationes non
effragito: quia nihil mihi proderunt, nam
propter Psalterium, quod proprietatis iure
possidens, demortuus sum, æternæ sum
damnationi addictus. His auditis Gardia-
nus, In nomine, ait, Domini nostri Iesu
Christi tibi mando, vt, quandoquidem te
iuuare nequimus, ilico hinc te propripas,

nec posthac huc amplius reuertas, nos in-
quietaturus. Protinus ergo vmbra illa eua-
nuic, nec vnquam ibi exinde fuit visa vel
audita.

Religiosus alius, vti Dionysius Carthu-
sianus refert, vestē laceram cum haberet,
vestiarium ingressus, pauxillum inde pan-
ni, vt vestem illo suam resarciret, sine venia
sustulit. Is tandem in morbum incidit: in-
signis porro Dei debebat esse famulus,
quod, morti iam vicinus tantam vultus se-
renitatem & hilaritatem præferret. In nul-
lo quippe cum remordebat conscientia,
nihil in eo inueniebat dæmon, quod ad il-
lum inquietandum depromeret. At cum
forte oculos in quendam cellæ angulum,
in quo sua dependebat vestis, coniecisset,
vidit ei cacodæmonem in forma simiz in-
sidentem, & frustum illud panni quod ve-
sti addiderat, lapide lambentem, & magna
quadam delectatione in illo sibi compla-
centem. Tum, hoc se segmentum alias sine
venia accepisse, recordatus, Superiorem
ilico aduocat, culpam confitetur, cum illo
se reconciliat: & statim inde se dæmon
subduxit.

Cum sanctæ memoriæ F. Reginaldus
Bononiæ Priorem ageret (vti Annalibus
Prædicatorum fratrum proditum est) Lai-
cus quidam aliquod panni eius, quo ipsi
vtuntur, frustum elemosynæ nomine, sine
venia Prioris, acceperat, vt hoc suam ve-
stem resiceret. Hunc ergo propterea vir
sanctus ad Capitulum vocat, & coram om-
nibus Religiosis, in eum censuram & pro-
prietarium, tam verbis asperis, quam dura
verberatione animaduertit: & pannum il-
lum eo in loco, tum ipse, tum reliquis fra-
tribus inspectantibus, flammæ iniecit.

In eisdem Annalibus alia quoad hoc hi-
storia legitur. Cum enim Albertus Ma-
gous in sacra illa familia Prouincialis mu-
nere fungeretur, seuerissimè & rigidissi-
me suis inhibuit, ne quis pecuniæ vel pæ-
rum, tam penes se, quam penes tertium,
tam propriæ, quam alienæ, tam in vsu
propriū, quā alterius, haberet; idq; sub gra-
uissimis pænis edixit, & has et de facto in-
fluxit. Nā, cum in Capitulo Prouinciali nō-

Loco supra
citato.

Dæmo frustro
panni
insidet quo
Religiosus
sine venia
vestem re-
sarcerat.

p. 1. lib. 1.
cap. 36 hist.
frat. præ-
dicat.

Frater Re-
ginaldus
graues in
Capitulo
in proprie-
tariam an-
nimaduertit.

p. 1. lib. 1.
cap. 46.

nemo certissimis quibusdam signis, decretum hoc & constitutum violasse conuictus esset, tam seuerè illum Albertus castigauit, ut eum (quia non nisi nuperrime defunctus erat) è sepulchro effodi, & sepultura a fini, in sterquilinio, sepeliri iusserit: ad

imitationem scilicet priscorum Sanctorum, quibus hoc supplicij genere in fratres proprietarios animaduertere solenne erat.
(:)

TRACTATUS QUARTVS DE VIRTUTE CASTITATIS.

CAPVT PRIMVM.

De excellentia Virtutis Castitatis, & gradibus, quibus ad eius perfectionem ascendendum est.

1. Thess. 4. 3.
67.

N

EC est, inquit Apostolus, voluntas Dei sanctificatio, id est puritas & munditia, castitas abstinentia uos à fornicatione ut scilicet non possidere in sanctificatione & honore non enim uocauit uos Deus in munditiam, ut sedas carnis voluptates conlectemur, sed in sanctificationem, ut in magna cum corporis & anime puritate integritateque seruiamus. Apostolus illo loco castitatem uocat: sanctitatis autem & sanctificationis nomine castitatem significat, uti obseruat S. Bernardus. Redemptor uero Christus in Euangelio celestem & angelicam uirtutem eam indigitat, propterea quod Angelis nos assimilet. In resurre. Hic, inquit, id est in uita beati neque uident, neque habentur: sed erunt sicut Angeli Dei.

Vnde etiam S. Cyprianus, uirginem dam alloquens, sic scribit, Quod postea natiuitate illis in gloria, iam nunc in hac uita id habere incipitis: quia, quamdiu in castitate & puritate uiuatis, æquales estis Angelis. Id ipsum confirmans Cassianus, nulla ait uirtute ita homines Deo similes fieri, ac castitate: per eam namque ita pure uiuunt in carne, tamquam si carnis essent expertes, & purissimi essent spiritus, secundum illud Apostoli, Vos autem in carne non estis, sed in spiritu. Ipsos quin imo Angelos in hoc aliquo modo superamus, non quia hi corpore carent, propterea mixtum non est hac illos puritate præditos esse: at hominem in carne hac mortali, que tam acre bellum & assiduam rebellionem spiritui mouet, uidentem, ita uiuere, quasi circumdatus non esset, sed purus spiritus fortis longe sine macula est, & prodigio par-

Tanto

Serm. 22.
in Cantic.

Matth. 22.
39.